

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ОРГАН
ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

САДРЖАЈ

Крштење Трећег Принца.

Посета г. Ерна Општини Београдској.

Десет година рада Општине Београдске на уређењу Београда
Инж. Димитрије Атанацковић.

О моралном ставу општинског функционера — Добривој
Стојадиновић.

Радио у служби градске културно-хигијенске политике —
Јован Ђоновић.

Комунална политика и незапосленост у Београду — Свето-
мир Стефановић.

Сједињени млекарници у Лондону — За боље млеко Београду
— Славка К. Главинић.

Београд и земаљска изложба — Влада Миленковић.

Спаљивање мртваца и подизање Крематоријума у Београду
— Сава М. Ђорђевић.

Конгрес ратника у Београду — Богомир А. Богић.

Београд по речима једног племенитог странца — Д-р Марија
Илић.

Подизање школе за гостионичарски подмладак — Воја Пе-
ковић.

Пренос и сахрана посмртних остатака изгинулих Српских
ратника у Француској.

Научна хроника:

Теорија и класификација савременог града — Д. С.

Комунални Архив:

О надзору и хемиском испитивању животних намирница из
1892. године.

Комуналне занимљивости широм света.

СЛУЖБЕНИ ДЕО:

Рад Општинског Одбора:

Записник седнице од 9. августа ове године.

Решења Суда, наредбе и саопштења.

Даљи резултати пописа од 15. марта: Број кућа и домаћин-
става у Београду.

Списак кажњених од стране Општинског Санитета у месецу
августа ове год.

Одобрени планови зидања од 9. августа до 23. августа 1929. г.

Пијачни цене на дан 31. августа тек. год.

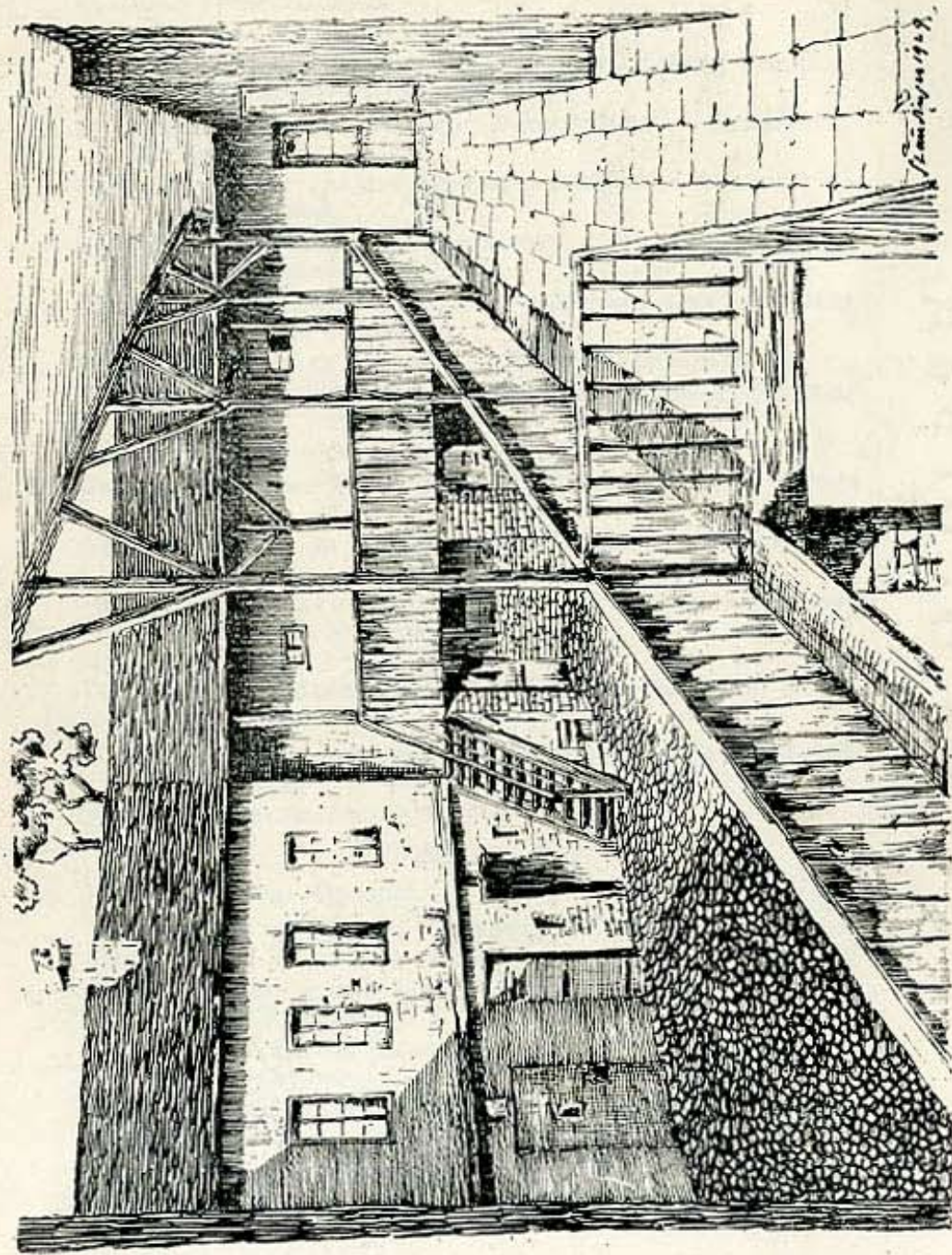
Општинско законодавство:

Одредбе из закона о таксама о наплати такса код Општине
Београдске

Службени огласи.

Приватни огласи.

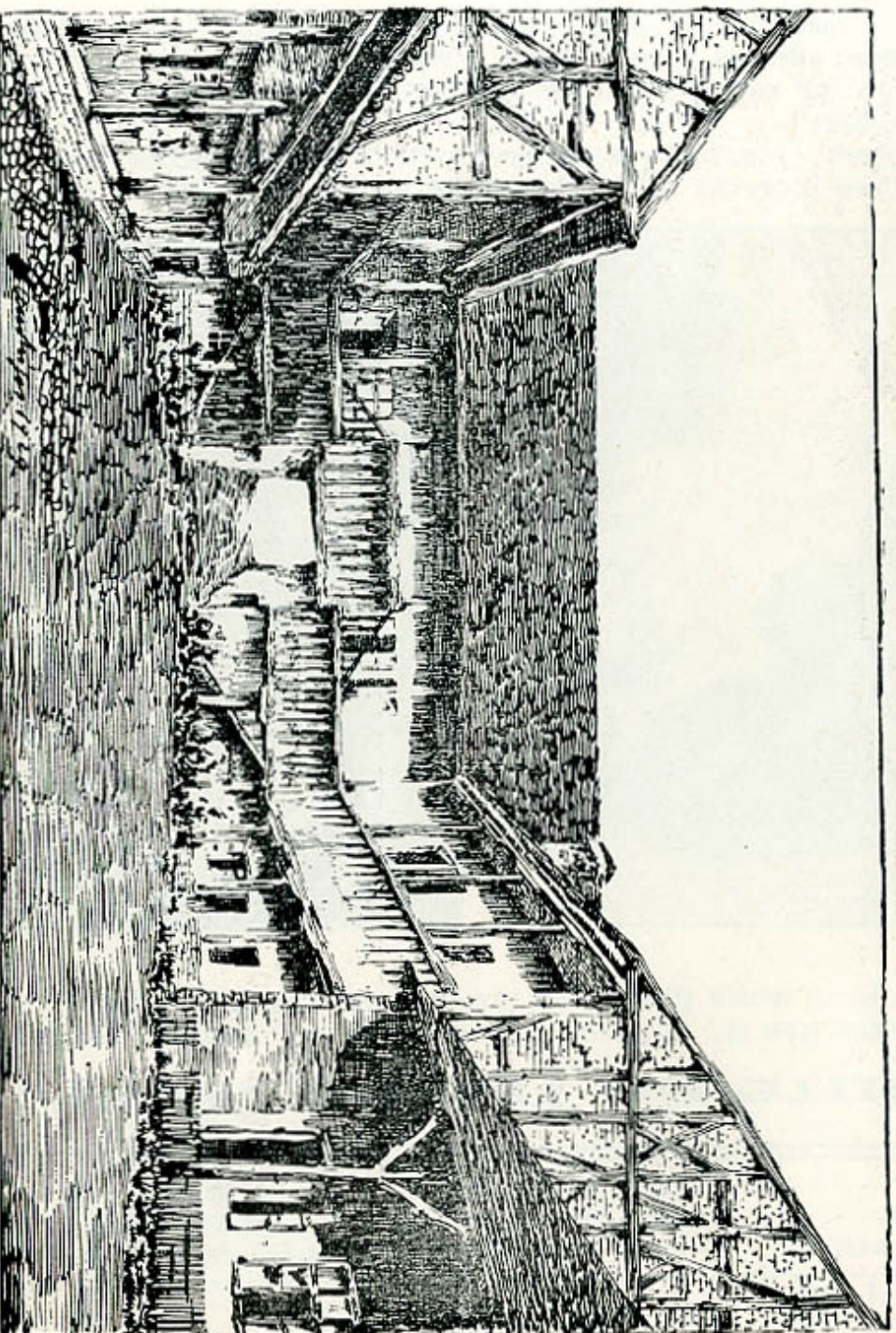
Стари Београд

У САВЛАМАЛИ:

Типови старих српских кућа, које су се до данас очувале у Београду, и издвајају како својом оригиналношћу мотива, тако и веома спретном архитектонском обрадом.

Стари Београд

У СВАМА/ЛИ:

Типови старих српских кућа, које су се до данас очувале у Београду, и издавају како својом оригиналношћу мотива, тако и веома спретном архитектонском обрадом.

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ОРГАН ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

Год. XLVII	Београд, 1. септембра 1929.	Број 14
Годишња претплата 100.— дин.	Изази	Претплату слати упутницом администрацији:
На пола године 60.— дин.	двапут	Таксени Одсек О. Г. Б.
На три месеца 30.— дин.	месечно	Југовићева улица број 1.

Крштење Трећег Принца

Узвишени Дом Њ. В. Краља имао је на дан 15. августа једну лепу радост, радост коју је са нашим Краљевским Домом делио целокупан народ простране нам отаџбине.

— Тога дана обављено је у Краљевском Дворцу на Бледу, у присуству Краљевске Породице, Господина Председника Владе и г. г. Министара, крштење трећег сина Њ. В. Краља.

Име Андреј, које је добио наш најмлађи Принц, Словеначког је порекла, тако да је и у самим именима синова нашега Краља симболички изражено јединство народа, чији је тако сигуран чувар наша Народна Династија, представљена у лицу Краља Александра и Његових Потомака.

Догађај Краљевског крштења на Бледу пропраћен је у најширим слојевима нашега народа живим интересовањем и љубављу коју је наш народ увек гајио према своме Владаоцу.

Посета г. Ериа Општини Београдској

Г. Ерио, Председник Лионске Општине и бив. Председник Француске Владе, приликом доласка у Београд прву посету учинио је Општини Београдској, истичући сам ту посету као најмилију и молећи новинаре да нарочито нотирају „да је посета Председника Општине Лионске учињена Општини Београдској била прва посета коју је учинио у Београду“.

У пратњи својих неколико пријатеља г. Ерио дошао је у Општину, где га је у врху степеница сачекао заступник Председника Београдске Општине, Подпредседник г. Д-р Стојадиновић. У своме говору г. Д-р Стојадиновић подвукао је осведочено пријатељство г. Ериа за наш народ и нарочито је истакао његово свесрдно заузимање за невољне Србе као и за Српски народ у опште за време рата. Том приликом г. Д-р Стојадиновић је нагласио да у г. Ериу поздравља једног од најизразитијих представника комуналне политике Француске, на коме је пољу речју, списима и делима он толико много дао. На крају г. Д-р Стојадиновић изјавио је да сматра за своју част да га у име престоничке Општине поздрави и да му пожели добродошлицу.

Г. Ерио се срдечно захвалио на топлотном пријему и одговорио да му је ова посета необично мила и да никад није престајао да гаји нарочите симпатије за наш народ.

Затим је г. Ерио у Кабинету г. Председника провео дуже времена у разговору са г. Д-р Стојадиновићем, интересујући се живо за прилике Београда, а нарочито за његову бурну прошлост са којом га је у детаљима упознао г. Д-р Стојадиновић. После тога г. Ерио је у пратњи г. Д-р Стојадиновића отишао и уписао се у Дворску Књигу, а затим је у Кабинету Господина Председника Владе оставио своју визиткарту.

После тога г. Д-р Стојадиновић показао је г. Ериу Калимегдан са старом тврђавом, која га је нарочито привлачила оригиналношћу и лепотом положаја. Г. Ерио се дивио положају Београда и није крио своје расположење да Београд по своме положају спада у најлепше градове света.

Нарочито је изразио своје допадање што је приликом обраде паркова очуван карактер старе тврђаве. После тога г. Ерио је разгледао Музеј Принца Павла, дивећи се изложеним објектима као и старој српској архитектури, која је на њега оставила најлепши утисак.

Сматрамо за нарочиту дужност да ову посету нашег милог госта и великог пријатеља нарочито нотирамо, чувајући је у најлепшој успомени као и све оно што је г. Ерио за време и после рата за наш народ учинио.

Инж. Дим. Атанацковић
Помоћник Директора Техн. Дирек. Оп. Беог.

Десет година рада Општине београдске на уређењу Београда

(Наставак)

Шта је урађено на поплочавању Београда, или, како се у обичном говору каже „калдрмисање улица“? Скоро свака Општинска Управа, највећу пажњу је обраћала на калдрмисање улица, после бриге на уређењу водовода. И ако је та брига била стална и ако је се доста урадило, ипак то је само један део од онога што Београду треба. Што је то тако, узрок лежи у нечем другом а не у томе што се није стигло или што је било недовољно финансиских средстава. Али о томе ћемо доцније рећи неку реч. Сада ћемо укратко дати преглед оног шта је урађено од 1919 године до краја 1929 год.

Године 1919. Београд је имао на броју 304 улица, тргова, венаца, друмова и сокачета. Од ових 304 улица било је калдрмисано: 1.) модерном калдрмом 8 улица; 2.) турском калдрмом потпуно или делимично 167 улица и 3.) некалдрмисано 129 улица.

За сваку годину понаособ нисмо могли прикупити податке у Саобраћајном Одељењу, шта је у којој години урађено, већ ћемо дати податке по појединим периодима.

Тако, у периоду времена од 1919 год. до 1923. год. извршени су следећи радови:

1) Оправка калдрме у Скопљанској, Дечанској и Поенкаревој улици. Овај је посао извршен из зајма од 37,000.000 динара, а утрошено је за ове радове 1,457.048 динара. Посао дат оферталном лицитацијом у рад.

2) Израђена је раскрсница Дечанске и Скопљанске улице од камене коцке. Посао је дат у израду оферталном лицитацијом за суму од 67.000 динара а из зајма од 37,000.000 динара.

3) Израђена је модерна калдрма од камене коцке и збивеног асфалта у Узун Мирковој ул., на Краљевом Тргу и у Васиной улици. Посао је дат у рад путем оферталне лицитације, а исплаћен је из државног буџета, пошто је поменути део требало хитно оправити због свадбе Његовог Величанства Краља Александра.

4) Претресена је калдрма на крају Сарајевске улице. Посао је дат у израду путем оферталне лицитације за суму од 140.000 дин.

5) У Макензијевој улици израђен је бетонски тротоар у општинској режији. Података нема шта је коштао.

6) у Сарајевској улици израђена је модерна калдрма од камених коцака (од Нема-

њине до Дринске улице) у суми од 1,405.194 динара. Посао је дат у израду путем оферталне лицитације.

7) У Вишеградској улици израђена је турска калдрма у Општинској режији. О коштању ове калдрме нема никаквих података у Саобраћајном Одељењу.

8) На Кнез Михајловом Венцу израђена је модерна калдрма од ситних коцака из Чехословачке. Посао је израђен из зајма од 37,000.000 динара. Података о коштању нема у Саобраћајном Одељењу.

9) На терет зајма од 37,000.000 динара израђени су још:

- а) Крагујевачки Друм за 1,408.820 дин.,
- б) Топчидерски Друм,
- в) Смедеревски Друм и
- г) Вилзонов Трг.

Послови су рађени у режији, али о њиховом коштању нема података у Саобраћајном Одељењу.

10) Извршено је претресање калдрме у Битољској улици за суму од 100.000 динара. Посао је дат у израду путем оферталне лицитације. Исплата је извршена из редовног буџета.

11) Израђено је у режији на терет редовног буџета:

- а) Сквер на Сењаку,
- б) Калдрма у средњем делу Приштинске улице,
- в) дрвена калдрма у Краља Петра и Вука Караџића улици, и
- г) турска калдрма у улици Старине Новака у вредности од 303.405 динара.

За друге радове под овом групом нема података о коштању.

12) Оправљена је Кнез Милетина улица у општинској режији а на терет зајма од 37,000.000 динара, и вредност оправке износила је суму од 20.000 дин.

За извршење ових радова, поред другог, набављен је овај материјал:

1) Камене коцке из Цеља, али у којој количини и за коју суму нема података у Саобраћајном Одељењу.

2) Камене коцке из Матхаузена за суму од 2,860.000 динара. Исплата је извршена из зајма од 37,000.000 динара.

Као што се види већина послова је израђено, у овом периоду, у општинској режији. За 11 извршених послова Саобраћајно Оде-

љење није могло дати никаквих података. Пада у очи, да, код послова рађених у режији, има више недостатака него код послова датих путем лицитација. Код режиских послова обично недостају подаци о суми издатака, учињених за извршење тога посла, па чак нема ни сва акта по тим предметима. У колико су ове исплаћене суме веће, у толико је недостатак већи. Код појединих улица за њихове радове у опште не постоје никаква документа. Тако нпр. за улице Василију, Узун Миркову и Краљев Трг не постоје никаква документа. Ово спомињемо ради тога, да се види колики је недостатак у невођењу статистике извршених радова. Тај недостатак и данас у неколико постоји и поред свег свакодневног настојавања Техничке Дирекције да се води тачан извештај о извршеним радовима. Од колико је неочењене важности имати те податке и за самог техничара и за општинске финансије није потребно нарочито доказивати.

За пример, поред већ доведених случајева, навешћемо рад у 1919 и 1920 години. У томе периоду оправљено је и претресено 17 улица: давањем у акорд. Путем лицитације израђен је само бетоноски мост код Вајфертове пиваре, и за њега постоје подаци да је коштао 28.087 динара. За свих оних 17 улица, израђених у режији општинској, нема података ни о квалитету, ни које улице су рађене, нити колико је из буџета дато за тај рад.

Интересантно је овде споменути да је у другој половини 1920 год. премерено приближно 255 улица и нађено је:

а) Потпуно калдрмисаних улица 104 у површини 485.500 м².

б) Делимично калдрмисаних улица 111 и то под калдрмом 344.400 м² а некалдрмисано 251.100 м².

в) Некалдрмисаних 40 улица у површини од 100.000 м².

г) Свега под калдрмом 829.900 м² и без калдрме 351.100 м².

У периоду времена од августа 1923 год. до августа 1926 год. извршени су следећи радови и набављен следећи материјал:

1) Калдрмисање Вишњичког пута путем усмене лицитације за суму од 460.000 динара.

2) Калдрмисање Кичевске улице путем оферталне лицитације за суму од 317.720 дин.

3) Оправка Топчидерског друма путем оферталне лицитације за суму од 367.325 дин.

4) Калдрмисање Соколске, Тамнавске и Добрињске ул., Херцег Степана, Србобранске, Комнен Барјактара, Сењачке, Дубљанске, Кнез Милетине, Деспот Ђурђа, Високог Стевана, Солунске, Кумановске, Владетине и Сав-

ског пристаништа. Све су ове улице калдрмисане турском калдрмом. Посао је дат у рад путем оферталне лицитације. Вредност израђеног посла износила је 3.158.166 дин.

5) Асфалтирање тротоара у Скопљанској, Дечанској и Поенкаревој улици путем оферталне лицитације за суму од 255.799 дин.

6) Израда тротоара пред зградом Главног Државног Рачуноводства оферталном лицитацијом. Вредност извршеног посла износила је 119.364 дин. Исплата је извршена на рачун Министарства Финансија.

7) Претрес и оправка калдрме у улицама: Поп Лукиној, Таковској, Крунској, Краља Фердинанда, Краља Александра, Војводе Добриња, Душановој, Видинској и Ратарској. Посао је извршен путем оферталне лицитације за суму од 2.537.279 динара.

8) Калдрмисање пијаци у Јовановој улици керамиком. Посао је дат у рад путем оферталне лицитације за суму од 248.466 дин.

9) Израда Кнез Михајловог Венца ситном коцком путем оферталне лицитације. Вредност посла износила је 2.313.167 динара.

10) Израда калдрме од дрвене коцке у ул. Краља Милана (од Москве до Лондона). Посао је изведен путем оферталне лицитације. О вредности извршеног посла нема података.

11) Израда турске калдрме у Вељковој, Мутаповој и Милешевској улици путем оферталне лицитације а за суму од 569.496 динара.

12) Израда турских тротоара око резервоара путем усмене лицитације за суму од 253.953 динара.

За извршење овде побројаних радова, набављен је следећи материјал:

1) базалтне коцке из Чехо-Словачке оферталном лицитацијом на терет од 7 милиона, а за суму од 3.890.000 динара.

2) базалтне коцке и полукоцке од домаћих каменолома око 300.000 комада. За њихову исплату нема података.

3) гранитне коцке 244.000 комада, за вредност се не зна.

4) обрађеног камена 6.000 м³,

5) ломљеног камена 8.100 м³,

6) туцаника 2.200 м³,

7) ивичњака 3.000 м³,

8) дрвених коцака 1.100 м³,

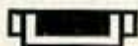
9) борових ласница — лењирџа — за дрвену коцку 100.000 м³,

10) две дробилнице за камен,

11) из општинског мајдана у Добри на Дунаву добивено је 16.428 м³ камена.

Од тридесет израђених послова у овоме периоду времена, у великој већини постоје документа и акта за рад, из којих се могу бар неки подаци добити.

(Наставиће се)

Добривој Стојадиновић

О моралном ставу општинског функционера

У занимљивом низу чланака и приказа, којима „Општинске Новине“ указују широко гостопримство, расправљала су се питања из комуналне политике у разноврсним облицима. Рад једне општине схваћен је као обележје стручних напора на пољу њеног материјалног усавршавања. Постављање општине на организациону основицу која нуди олакшану примену муниципалних начела главни је објекат теоријског разматрања. Али, о човеку, као носиоцу целокупне муниципалне акције, није било речи. Можда из оправдане претпоставке да човек, као морална јединка, има пуну свест своје дужности, а можда из убеђења да морални став општинског функционера добија свој правилан израз кроз стручну организацију општине, којој се и посвећује потребна пажња. Независно од једне или друге претпоставке, које могу имати своје пуно оправдање у једној уређеној заједници, налазимо да баш о овоме питању мора бити речи. Случајеви, посрнулости, од којих је један трагично завршен уништењем живота, дају нам право на дискусију ове врсте.

Спровођење општинских послова, ма колико оно било сконцентрисано у погледу давања иницијатива од стране општинске управе, у зависности је у свом правилном извршењу од административног органа. Изгледа немогуће завести такву врсту надзора у извршавању општинских одлука, да се гарантује пуна исправност извршења. Кад би општинска управа била приморана на мере те врсте, њена би пажња била апсорбована у пуној непродуктивности акције. Значи, неизбежан је ослонац на пуну савест извршиоца, на његов морални став, част, његово социјално осећање заједнице.

Дубоко потресне моралне кризе у послератном животу ставиле су у узбудљив покрет умне снаге људи којима је стало до ликованја оних старих појмова о моралној чврстости, карактеру и поштењу. Сви се шаште да нађу брз и лако применљив лек моралном беопућу које се дочепало људске свести у пуном пустошењу. Наш народ је на крилима великог морала летео из победе у победу, борећи се у незапамћеном стојицизму за своју праведну ствар. Цела је наша историја протекла праведношћу борбе за велико народно дело и данашњем човеку не би било тешко да се снађе у великом пословном вртлогу ако уме мало само да се инспирише моралном снагом великих прегнућа таквога замаха. Али, ту је, рекао бих, сва тешкоћа. Јер, има две иницијативе за опште побољшање у овом правцу: лична, појединачна, индивидуална, која је у пуној зависности од пси-

холошке структуре једне социјалне јединке, а друга друштвена, државна која се оличава у разним типовима реформи државне управе и њеног утицаја на опште стање моралног живота у земљи. Наша данашња државна управа, реконструисала на новим начелима вођења Државе, у строгој њиховој примени одвела би стању, које је Прево-Парадол за Француску обележио овим речима: „Очима сваког непристрасног посматрача наша земља нуди јединствен приказ једног друштва у коме је осећање чести постало главна гаранција доброга реда и вршења већине дужности за које су и вера и патриотизам изгубиле снагу наредбе. Том осећању чести дугујемо ако се поштују наши закони, ако наши млади војници послушно ступају под заставу, ако благајник поштује јавну касу, ако Француз правилно врши своје дужности према држави и суграђанима“. (В. Е. Терајон: „Част и морални принцип“.)

Лична појединачна иницијатива захтева, напротив, велике напоре воље и јачу култивисаност духа. Располажемо ли ми овим двама елементима у довољној мери да би смо могли рачунати на њихову ангажованост као на сигуран лек против посрнулости?

У јачој диференцијацији села и града појављују се и две моралне норме, управо два начина извршења моралних закона. Село је примитивни одсеј традиција, слабо изложено ударима и поремећајима. Град је сав у вртлогу новог друштвеног живота и привредног препорода. Из те разлике друштвено-привредног положаја ових двеју агломерација проистиче и разлика у општем склопу душевног живота једне или друге. Та је разлика у толико већа код нас, у колико развитак градова узима размере које му по историјској нужности диктује захтев данашњице, док село остаје ван домаћаја еволуције.

Код народа западне културе одавно су на дневном реду психолошка разматрања човекове акције, да би се утврдило оно што даје сталност апсолутну чврстину једног радног начела. Од појединачна ка држави и њеном престижу. Тамо се тврди, да би један народ брзо ишчезао са светске карте ако не би умео да да најширег замаха својој чести у циљу стварања што изузетнијег положаја међу народима. Онај ко се задовољава својим положајем, најближи је да га изгуби. Претерана умереност је знак умањења народне активности, из ње произлази повлачење и опадање. Потребно је и главно да један народ има извесне аспирације, не упуштајући се у њихову основаност. Будућност припада онима, личностима или друштвима, који су уна-

пред умели да је смисле и организују по извесном идеалу. Тамо се, дакле, узима целокупна наука у службу да би се моралној савести човековој дао правац смишљен и учвршћен. Тамо се, једном речју, ради на **организацији моралне савести**. Увидело се да није довољно званично учење у школи, по коме је морална савест „онај унутрашњи глас који нам заповеда да учинимо добро и избегавамо зло.“ Овој класичној поставци, тврди се, оскудевају позитивни подаци, зато се, кроз организацију моралне свести, тежи к извесном степену сталне чврстине у моралном критеријуму, организованом, стављеном на научно-позитивну основицу.

Питање је: како комунална политика има да обухвати у свој обилан програм и ову дужност душе — брижника?

Данашње друштво представља један одређен израз историјског развика обичаја и нарави. Тежића да се он преломи у корену и накалеми образци по жељи неког разочараног моралисте, био би Сизифов посао. Напротив, целокупно старање у овом правцу би се свело на изналажење једног начина за образлагање једног система практичних идеја т. ј. интелектуалних начела која би служила као покретна снага и средство координације људских мисли. Бескрајно разнолика људска природа делује, прво, по својој аутоматској активности, затим по своме свесном сазињању и најзад, под сугестијом споља. Похватају те префињене конице кретања, значи извести синтезу моралне свести, о чему се пише по великим делима психолога у уметничким и књижевним монографијама.

Неким би изгледала несхватљива ова нова област рада за једну општину, област најзначајнија по моме скромном мишљењу. Не треба нас мешати са Западом у овом погледу: тамо се, као што је наглашено, врши организација овога посла на основици која одговара далеком историјском развiku. Живље нашега народа стоји под другим утицајима, а ако би смо се устезали да његово ста-

ње духа назовемо беспућем, дали би смо му назив који није далек од тога. У вези с државном политиком општег побољшања моралног стања у свима правцима, једна општина у томе може да предњачи. Верска настава код нас не носи пуну ефикасност за свој благотворни утицај, узимајући у обзир опште нагле измене навике духа и праксе у данашње време. У тежњи да испоље своје колективистичке нагоне, људи се удружују у заједнице у којима их спаја заједница интереса. Запаметимо је, на пр., да у таквим случајевима идеја о заједници класних интереса сачињава једну организациону основицу моралнога живота. Познато је, тако исто, да тамо, где нема оваквих и сличних елемената заједнице, који би подстрекавали моралну организацију и пружили личности дисциплину духа и рада, добре нарави се одржавају неко време силом инерције да би се убрзо, под недовољним притиском друштвеног ауторитета распрштале до немоћи.

Општинска Управа под својим очима има целокупно кретање живота у једном граду. Она има могућности да осети најбрже резултате свога рада пошто јој поступак омогућава непосредније општење са свима оним силама које опредељују један или други правац акције. Први зачетак, у смислу предњег излагања, био би у стварању рационалнога рада који мора да се уздигне на висину највећег култа у данашњем друштву. Рад је нормална активност, прави извор радости здравих бића. Нерад води дегенерацији инстинкта и дубоком поремећају. Кроз своју организацију, усавршену до пуног степена, општина ће да врши утицај на душевни живот својих грађана до зачетка једне обнове без које ћемо тешко остварити ма какве облике напретка. Кроз свога функционера стручно осposобљеног, свесног (рекао би: научно свесног) свију моралних замаха у својој акцији, доћи до нове ере у вођењу општинских послова и опште обнове нације.

Јован Ђоновић.

Радио у служби градске културно-хигијенске политике

Радио је несумњиви и велики културни напредак овога доба. Са њиме је добијен моћни фактор не само за културне забаве и музичко образовање, него и силан опруг за културно и материјално развиће човека и друштва. Данас, у културним народима, радио се искоришћава не само за музику, него и за васпитање деце, учење радиности, хигијени, популарисању урбанистичких замаха, домаћинству, култури биља и животиња, и т. д. Једном речи, нема ни једне тране живота или радиности на коју није примењена или којој не служи ова ојајна тековина људскога духа.

И радници и занатлије и трговци и новинари и банкарџи и социјални радници и политичари и земљорадници — сви они имају да чују вести, поуке, читава школу почевши од језика, па до науке и заната. Савладана је некадања страховита препрека напретку — даљина. За радио нема даљине. По вољи чујемо нешто знаменитог професора, практичног радника, учитеља вештина, агронома, музичара, и т. д. Даљина не чини ништа. Он је преко радиона, са нама, међу нама. Треба још савладати сиротињу, па да напредак буде потпун. Али, то је ствар индустрије и целокупних животних прилика у једном народу. Тамо где је стандард живота висок, побеђена је и та ометња. Човек је добио једну справу, која служи његовом разуму, осећању и материјалном напретку уопште.

Код нас стандард живота иде са културом. Ни једно ни друго нису високи. Цене радиона су доста високе. Чак и за оне апарате који се праве на јевтин начин, она надмаша куповну моћ обичног човека. Радио је још горе, по врху друштва. А требао би да сађе доле, до дубине, јер је њој потребнији. Више треба да науче они доле, него они горе. Наука им је потребнија. Атракција такође. Велика је мудрост пружити мрвицу задовољства ономе, који га по природи положаја у друштву мало има. То је јасно свуда, где се озбиљно мисли о друштвеним проблемима.

Буржоазија света има доста мана. Али, стара се да их савлада. Да би одржала своју

превласт, она мисли, студира, не подлеже савим тежњи за зарадом. Мора нарочито мислити о малом човеку, ако жели да сачува своје господство. Свуда где то није радила, где је отишла низ саможиве интересе више него низ свест о интересу целине, страдала је, изазвала је народ противу себе. Очигледно је, да они који воде буржоаско друштво морају бити елитни део. Треба да су свесни и материјалних потреба, жеља, задовољстава, једном речју духовних потреба оних које воде. Само тако друштво може ићи напред и живети у хармонији.

Мудар свет је измислио и популарисао изуме као радио. Учинио је све да они уђу у масе, с намером да се масе поуче, васпитају и да им се пружи јевтина и стална поука и атракција. Ако се није могла бесконачно појевтинити цена направи, а оно је прилагођено стандарду живота. Значи, ако није оборена цена, подигнута је зарада. А то на једно излази, или још и боље је. У сваком случају добијена је могућност да се изум популариса.

Ми смо у таквом положају да нам је тешко подићи стандард живота. Па, ипак, друштву не можемо затворити врата за један изум, потребан и напретку и култури духа. Онда: шта се да учинити?

Ми мислимо да је потребно смањити увозне царине и таксе. Високе таксе, — а оне су високе чим су једнаке и за првокласне апарате и оне најслабије, — чине да он не може ући у масе. Годишњи издатак од 325 дина, за машина је сума за малог, ситног човека београдске периферије. У том погледу већ се чују приговори. Очигледно је, да то омета ширењу радиона.

Чини нам се да је нужно схватити, да радио није направа за луксуз, да он не служи само атракцији горњих слојева друштва и као на такав да треба ударити веће и државне и друштвене намете. Он се мора схватити као једно од средстава за подизање културе маса, па тек онда као средство за атракцију. Као такво треба га ослободити терета или минималних

мално таксирати. У сваком случају требало би направити разлику између првокласних апарата и оних слабијих, јевтинијих. Оне прве обично узимају новчано јачи, друге сиромашнији.

Нама је много стало, да се подигне општи културни ниво. Стога смо и написали ових неколико редака. По нашем мишљењу треба учинити све што је могуће да радио продре у широке слојеве друштва. Са њим ћемо добити моћног савезника у борби са незнањем и некултуром. Чини нам се, да је ово питање од значаја да се са њим позабави и управа општине београдске и сами Београђани. Два су питања која, у овом случају заслужују нарочиту пажњу: Како да се рашири употреба радио и шта да се преко њега нарочито пропацира?

Ово друго питање је од централног интереса за све оне, који мисле на општи напредак и заштиту друштва. Један стари престонички лист ту скоро је објавио један напис којим је окренуо пажњу на националну пропаганду, коју врши једна суседна земља у нашим северним крајевима. Свакојак није без значаја мишленица, да је радио искоришћен и да се може искористити као средство националне пропаганде. И оно што су у стању учинити други, зашто да не бисмо могли организовати и учинити и ми? — Радоваћемо, се ако би ових неколико редака дали потстрека да се промисли и учини нешто у том правцу.

Али, оно што у првом реду мора интересовати све Београђане, то је организација културно-урбанистичке пропаганде у престоници. Ми смо у многом погледу заостали.

Овај весели и намоћени Београд има многоме да се поучи. Чини се, да се највише заостало у хигијенском знању. Отуда и повећана смртност и у многобројним случајевима чемеран живот.

Практична упуство у погледу подизања хигијенског знања, по нашем мишљењу, једно је од хитних и великих потреба Београда. Стога, не би било без интереса да се промисли и организује хигијенска пропаганда преко радио. Неговање деце, чистоћа тела, чистоћа куће, хигијена и чистоћа јавних институција и т. д., то би биле драгоцене идеје за пропаганду радио. Тако исто, једна организована акција дала би се повести и за упознавање средстава потребних да се чува од зараза. Једном речју, у прилично болесном и још недовољно чистом Београду, може се много урадити на побољшању животних прилика једном добро организованом и вешто вођеном пропагандом.

Верујемо, да би културни део Београда помогао један потхват београдске општинске управе у том правцу. Радоваћемо се, ако прве огледе и прве покушаје ускоро чујемо преко радио, тог верног и сигурног савезника у борби са простотом и некултуром. У осталом, у служби подизања културе и лепоте једнога града, не могу се игнорисати културна средства. Уверени смо, да ће ова сугестија бити схваћена добронамерно, као што је и учињена, тим пре, што су велики и напредни градови, нарочито у Америци, већ одавна широко искористили радио у служби јавне хигијене и градске социјално-хигијенске политике.

Светомир Стефановић

Комунална политика и незапосленост

У разноврсна комунална питања спада, несумњиво, и акција Општине за сузбијање беспослице и за ублажавање њених последица.

У томе циљу општине већих градова покрећу своје техничке радове у месецима највеће незапослености, те тако пружају могућности за запославање својих грађана. Исто тако одржавају понегде општине и локалне Берзе рада, или им извесне пружају субвенцију за успешнију борбу против беспослице и њених опаких дегенеричких последица.

Општинској финансијској политици не може бити равнодушно кад њених раднички становници изгубе — кроз незапосленост — стотине хиљада динара: јер ће ти грађани — због тих изгубљених милиона динара — бити за толико слабији потрошачи животних намирница: одела; обуће и станова. Извесно је, да ће општински приходи и градска трговина одмах осећати и последице таквога минуса, а преко њих и развитак самог града.

Одржавање установа за преноћишта незапослених и таквих путујућих, спада такође у област општинске акције противу беспослице.

Беспослица је међународна привредна појава, коју је цео цивилизовани свет, с ову и с ону страну Океана, признао за један акутни проблем. Њеза негативистички значај није мали ни код нас, већ на против: у колико је наша село све више и више упућено на стално или на привремено лифровање радника и печалбара у варош, у толико је питање успешнијег запославања све веће и важније за општине градова, а поготову то важи за Општину београдску и њој сличне.

Задатак је овога чланка да констатује стање незапослености и њено кретање у Београду и да фиксира, према добро схваћеним сопственим интересима наше престонице Општине, главне чињенице које кроз кризу рада изражавају општу штету за економско просперирање града и свих привредних слојева у њему.

Незапосленост у 1928 и 1929 години.

Месеца	Простало беспослице из прошлог месеца	У текућем месецу се пријавило нових беспослица	Била је потражна за радницима	Извршено је аутентичног радника	Од њих од Берзе радних одпутујаних из Београда	Остало да чека и даље на евент. запославање
Јануара	—	2.462	69	23	1.718	716
Фебруара	716	1.627	75	32	1.575	736
Марта	724	2.634	106	41	2.684	639
Априла	639	2.161	695	292	1.699	715
Маја	715	2.421	557	318	2.364	946
Јуна	454	1.594	1.328	819	869	330
Јула	230	2.719	1.308	1.243	1.519	257
Августа	287	2.638	1.583	1.457	1.259	209
Септембра	209	2.688	1.96	846	1.891	160
Октобра	160	3.186	2.276	2.119	1.67	120
Новембра	120	6.977	1.557	1.196	5.677	224
Децембра	321	5.96	2.267	2.041	3.761	389
Јануара	389	2.266	58	54	1.463	1.138
Фебруара	1.124	2.200	109	89	1.592	1.757
Марта	1.757	1.781	1.220	1.598	1.295	1.155
Априла	1.155	2.411	2.030	1.808	1.176	638
Маја	638	1.678	777	685	889	742
Јуна	742	2.120	1.773	1.610	779	473
	10.385	41.931	18.779	15.806	33.567	11.374

Кретање ове незапослености по појединим месецима — од јануара прошле, па до јуна ове године — било је овако. Изражено у процентима: јануар 100 : фебруар 95.16 : март 136.63 : април 109.66 : мај 127.37 : јуни 83.18 : јули 123.84 : август 118.80 : септембар 117.66 : октобар 156.21 : новембар 288.26 : децембар 251.46 : јануара 1929. 107.83 : фебруар 135. — : март 143.70 : април 144.85 : мај 94.07 : јуни 116.24 од сто.

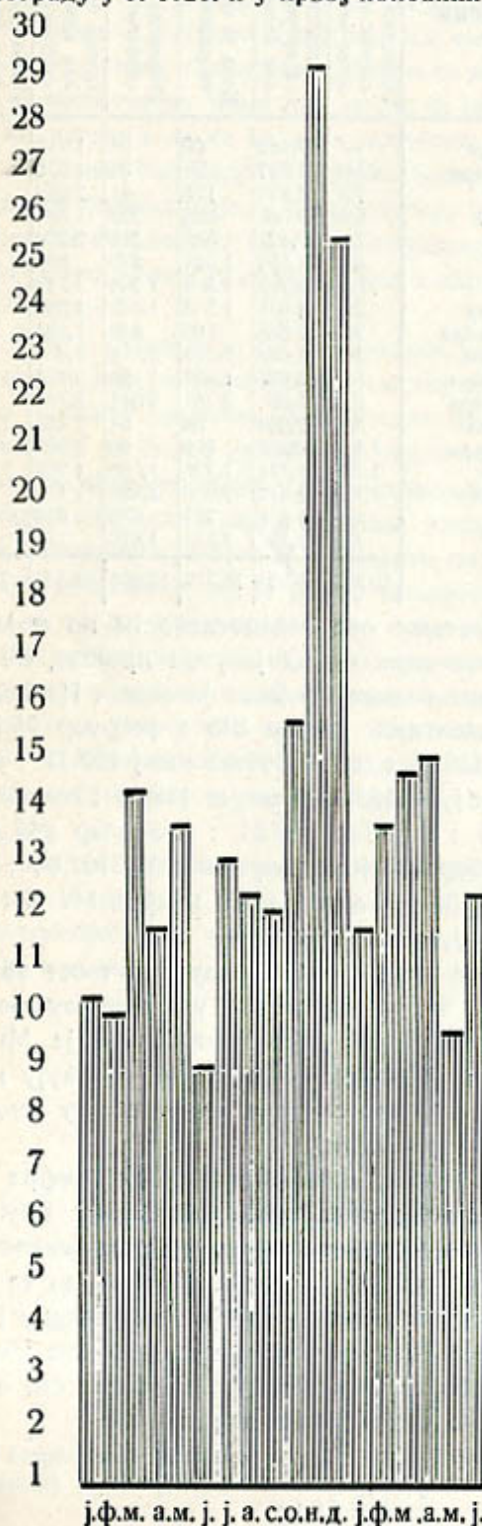
Ове цифре, чија је аутентичност зајемчена на тај начин, што су узете из службених података Берзе рада и публикација Министарства Социјалне Политике, показују констативност беспослице и њену снажну тенденцију за порастом.

Међутим, чињеница је, да цифра од 49.994 потираних незапослених не обухвата укупни осамнаестомесечни број незапослених, јер, опште је позната ствар, да се сви беспослени радници још не пријављују Берзи рада. Ово нарочито важи за боље квалификоване раднике, а и за 10—20 од сто оних потпуно неквалификованих.

Карактеристична је велика разлика између понуде радника и потражње радника. Она је као 100:31.13.

Ова разлика је ефективно и већа, јер Берза није у стању да увек пружи баш онакве раднике, какви се у датој тренутку траже. Квалитет код тражње или код понуде има и овде исти онај значај као и код других привредно економских берза.

Месечна понуда радне снаге на Берзи Рада у Београду у г. 1928. и у првој половини 1929.

Жене у беспослици.

Берза рада у Београду имага је у својој регистрацији, чији су укупни бројеви напред изложени, и следећи број жена: радница.

	Преостало беспослених	Пријавило се нових беспослених	Број тражених радница	Број извршених запослења радница	Одшло од берзе или одпутовало ради тражења рада	Остало да чека на евентуално запошљавање
у 1928. год.	1301	2936	252	109	2700	1324
у 1929. год.	1099	1299	569	525	616	1553

Задатак Берзе рада

састоји се у томе, да окупља у своју евиденцију сво незапослено радништво, те да у свако доба може задовољити и бројау и квалитативну потражњу послодаваца.

То је чисто привредна улога Берзе, и она јој се пре свих других ставља у задатак. Без ове функције дешавало би се редовно то: да радник тражи рада, а рад опет радника, али да се услед пространства вароши и међусобнога непознавања не могу да нађу. У томе случају носиоци рада би заједно са имаоцима рада трпели једну ненакнадиву штету.

Други задатак Берзе рада је у томе, да доприноси очувању и одржању радне снаге да физички не пропадне у времену незапослености, како би се она могла у првој наредној прилици економски реализирати увођењем у производњу.

Трећи задатак Берзе рада је у томе, да се радна снага код своје продаје сачува од хрђавога надничког курса. Јер, продукција нове и репродукција старе радне — привреди неопходне — снаге стоје у директној зависности од висине плата, надница.

Берзи рада као јавној установи није и не може бити равнодушно како се купљена радна снага плаћа и колико се искоришћава. Од првога случаја зависи не само опстанак дотичног радника, већ и прехрана његове породице — деце, а од другог случаја зависи могућност запославања већег броја људи на дотичном послу, то јест: одклањања саме незапослености, и свих оних друштвених штета које из ње проистичу.

Прва два задатка су од најелементарнијег значаја у администрацији сваке Берзе рада, док овај трећи задатак улази у компетенцију само добро уређених модерних Берза рада, које на бази законом санкционисаних колективних радних уговора, и у кооперацији са општином, послодавачким и радничким економским организацијама, поштују и бране онај наднички платни критеријум.

Помагање незапослених.

Постојећа београдска Берза рада пружи-
ла је за прошлих осамнаес месеца ове нов-
чане помоћи незапосленим радницима.

Број помогнутих беспослених у 1928 и 1929. г.

МЕСЕЦА	Примили су ре- довну помоћ	Примили су ван- редну помоћ	Примили су путну помоћ	Добивене путне карте	Укупни износ укупне помоћи
Јануара	652	21	138	138	105.158
Фебруара	781	13	35	1128	131.850
Марта	1154	110	60	2047	157.940
Априла	895	166	131	829	92.234
Маја	1239	93	231	1887	133.271
Јуна	555	14	77	1182	90.508
Јула	340	3	5	2145	123.263
Августа	168	10	12	1974	106.077
Септембра	137	16	14	1633	118.296
Октобра	74	13	32	3259	371.015
Новембра	145	36	24	5490	539.287
Децембра	250	129	44	5428	427.694
Јануара	748	358	51	1918	231.973
Фебруара	582	326	61	1387	168.967
Марта	539	172	49	1265	151.003
Априла	402	5	27	2403	151.783
Маја	252	9	30	865	77.637
Јуна	229	8	15	76	122.625
	9142	1502	916	35055	3.300.590

Износ укупне помоћи био је 3.300.590 динара. Редовну помоћ примило је 9142 радника; ванредну помоћ 1502 радника; путну помоћ 916 радника, а повлашћених путних карата 35.055 радника.

Према овим берзинским подацима помагање је редовном помоћи 15.15 од сто од свих беспослених; ванредном 2.48 од сто; путном помоћи 1.51 од сто, и подвозном картом у половину цене 58.11 од сто свих беспослених. То значи да 22.72 од сто свих регистрованих беспослених нису примили ни једну врсту од побројаних помоћи.

Има их, међутим, који су упућивани на помоћ уaturi т. ј. у хлеб, којег даје хуманитарна установа Насушни Хлеб.

Просечна издата помоћ на 46.615 лица износи по 70,80 динара, где је зарачунавана и подвозна карта.

Борба противу незапослености.

Незапосленост радништва не треба посматрати као проблем сиротињства уопште, већ као проблем привредног и социјалног значаја. Јер, незапослен радник није исто што и некоја сирота без привредне егзистенције уопште. Друштвене сличности ту не може да буде, ма да су обоје у данима кризе рада под јармом немаштине и оскудице. Али, док један инвалид, или удовица са ситном децом ниоу привредно ангажовани никада, дотде је радник индустрије, заната, пољопривреде, рударства, саобраћаја и контоара, стални учасник у производњи, у администрацији или при размени добара, одакле га само опште привредне депресије повремено и без личне кривице искључују.

Због тога друштво, т. ј. Држава и Општина друкчије третирају своје задатке код помагања незапослених, а опет друкчије код помагања уопште сиромашних.

У првоме случају то је социјална функција друштвене заједнице, а у другом случају то је хуманитарност заједнице.

Тамо се заштићује поред човека и један носилац рада као привредно добро, а овамо се придржава од падања само људско биће.

Ова јавна брига према раду рачва се у два координатна правца: 1) у стварању радова ради што већег запославања незапослених, и 2) у давању јавне помоћи ради олакшања код подношења кобних последица незапослености.

Јавни радови и јавне помоћи то су две руке друштвене заједнице, које једновремено раде — према добро схваћеним сопственим интересима — на сузбијању овога опаког друштвеног зла, које зовемо беспослицом или незапосленошћу.

Успех овога јавног настојавања, међутим, зависи обично од многих привредно политичких чињеница и од ширине иницијативе којом се друштвена заједница при томе служи. Путеве ка санирању кризе рада иду кроз лавиринте укупног привредног система једне земље, па су чак у зависности и од привредних прилика иностранства.

Славка К. Главићић

Сједињени Млекарници у Лондону

— За боље млеко Београду —

За време трајања Конгреса Међународног Женског Савеза у Лондону ове године, приређивани су разни интересантни излети ради упознавања социјалних установа у самом Лондону и околини. Долазећи из пољопривредне земље, нарочито ме је интересовало, како и на који се начин врши снабдевање многољудног града Лондона са млеком, пошто ми

риолзшки и хемијски преглед, пастеризација и пуњење боца а одатле се разноси по целом Лондону по кућама као и по млекарама, којих има 700. У овим млекарама можете купити у свако доба не само пастеризовано млеко већ и све млечне производе као и свежа јаја, од чисте расе кокошију.

Рад у Млекарници — Строуд Грин улици

Један од централних млекарника Лондона.

је добро познато нехигијенско разношење млека по Београду. Љубазношћу Мис Прат, инспекторке Мин. Пољопривреде и Риболова, омогућена ми је била посета једном од четири централна Сједињ. Млекарника у Лондону у Строуд Грин улици; који је почео рад пре годину дана а снабдевен је свом најмодернијом машинеријом данашњег доба.

У Лондону постоје четири оваква централна Сјед. Млекарника и то у: јужном, северном, источном и западном крају; у њима се доносе млеко из унутрашњости и ту се врши бакте-

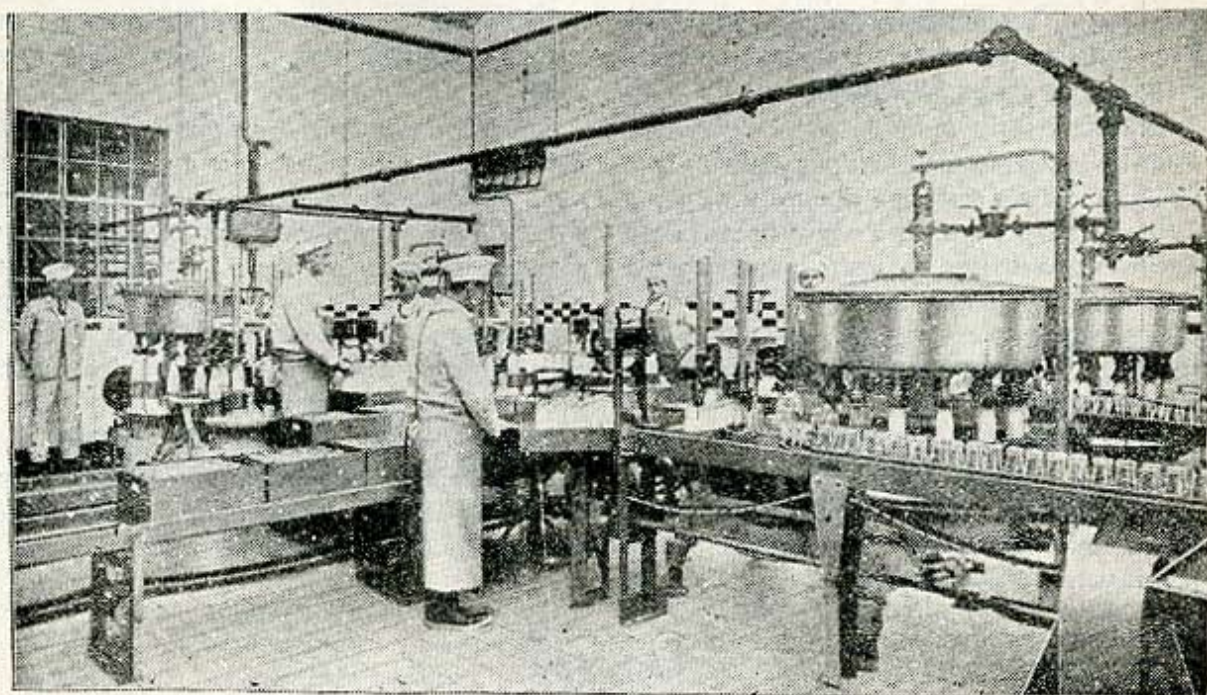
— траје до 2 сата по подне. Цело по подне врши се темељно чишћење свих одељења машинерија, казана, зидова — који су обложени белим емаљ плочицама — и пода — поплочаног белим емаљ плочицама, — да је то милина уља пре почетка рада — све блиста од чистоће и уредности. Хигијена влада у правом смислу код рада са млеком.

У унутрашњости Сједињ. Млекарници имају своја средишта за скупљање млека где фармери (земљорадници) доносе свакодневно ону количину млека, којом располажу за продају. Ту се врши преглед млека:

- 1) на талог
- 2) „ ацидитет
- 3) „ хемијску анализу
- 4) „ бактериолошку чистоћу.

На слици бр. 2 видимо — одељење за пастеризовање млека и пуњење боца — за један сат напуни се 15.840 боца.

Овако пастеризовано млеко превози се

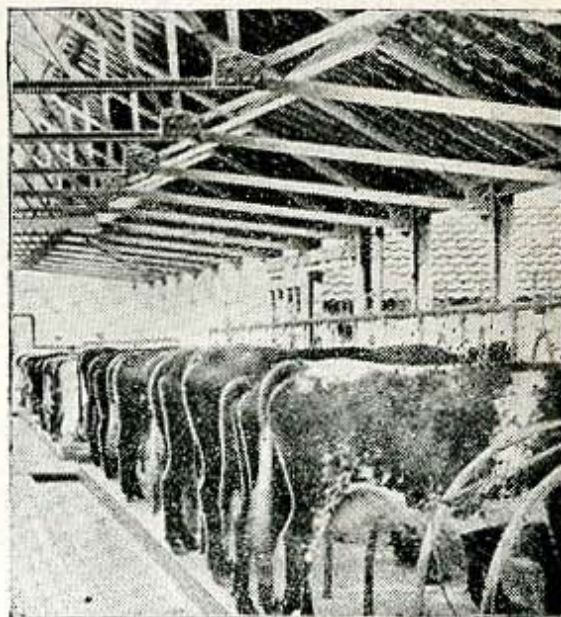
Одељење за пастеризовање млека.

Тако прегледано млеко превози се у херметичним каиџама возом у Лондон, или у нарочитим тенковима који су изнутра обложени стаклом а сваки тенк прима 3000 галона млека — 1 галон чини 4 л. 545 гр. млека. Ови се тенкови врло лако чисте а млеко у њима стиже под гаранцијом свеже и непромењено.

Пошто млеко стигне у један од Лондонских центара, поново се врши у лабораторијуму хемијски и бактериолошки преглед млека а затим се разлива у казане од алуминијума, врши се пастеризација млека одржавајући при томе топлоту која не упливише ни на укус, нити на хранљиве састојке млека; али која је довољна да уништи бактерије, које би могле бити штетне по здравље. После извршене — пастеризације — млеко се расхлађује до 0 и одмах пуни у стерилизоване боце и печати.

Овај начин пастеризовања млека допринео је, да се смртност код одојчади сведе на мању меру и да се физичко напредовање деце побољша. Уређење је првокласно и неминовна чистоћа се одржава.

из центара моторним колима или колима са коњском запрегом.

Хигијенска стаја енглеског фармера.

Сједињени Млекарници не ограничавају се само радом око продаје чиста млека, већ

преко својих сталних инспектора воде надзор над стајама за краве, саме стоке својих фармера као и око рада на подизању хигијенских стаја. Слика бр. 3 показује нам једну од хигијенских стаја енглеског фармера.

Да би код својих фармера пробудили сми-сао и вољу за производњу доброга и чистога млека, снабдевају их васпитним шемама и дају награде.

1921 год. Сједињени Млекарници су осно-вали Клуб младих фармера са циљем да сино-се и кћери својих фармера науче правој нези и исхрани крава као и чистој производњи млека. Многи од њих добили су више награда на разним изложбама за изложене производе и тиме им је дат подстрек и воља за даљи још успешнији рад.

Пре 2 месеца почео је Млекарник нову ак-цију т. ј. снабдевање слабуњаве и малокрвне лондонске школске деце овога краја пастери-зованим млеком. Као почетни рад састоји се у разаципању 1000 боца од 1 $\frac{1}{2}$ пајита — 140

гр. по цени од 1.15 пд. Централа се нада да ће ускоро овај рад проширити и моћи давати ве-ћу количину млека, по врло ниској цени. Сје-дињ. Млекарник у — Строуд Грин Роду — до-бија од наставница школа списак слабуњаве и малокрвне деце, којој лекар препише по-требну количину млека, у недостатку друге хране.

Жеља ми је била и код саме посете Сје-дињ. Млекарника у Лондону а и овим данаш-њим излагањем да меродавним факторима, који се брину о здравственом стању наше пре-стонице, скренем пажњу да поведу јачу ак-цију и надзор над оним млеком, које млекари и млекарнице из околине Београда уносе у град, и нађу начина и пута да Београђане снабдевају и добрим млеком.

Није довољно вршити само преглед мле-ка, ако стаје, краве, музачи и судови у којима се музе и разноси млеко остану без сталнога надзора од стране савесних стручних лица.

Влада Миленковић

Београд и Земаљска Изложба

Проблеми наше престонице су велики и многоструки. Њихово решење захтева и много напора и доста срдстава. Брзо се све не може учинити и потребно ће бити да прође већи низ година да се Београд изгради у модеран европски град и снабде свима потребама и институцијама, које су одлика модерних уређених градова и без којих се не могу замислити процват и напредак.

На овоме послу није довољна само активност комуналне политике. Потребна је и активност сваког грађанина, а за стварање извесних институција потребна је искључиво организована приватна иницијатива. Међутим, по свему судећи, приватна иницијатива на пољу подизања наше престонице није се још манифестовала у неком ширем и значајнијем обиму. Погрешно би било мислити да је приватна иницијатива престоничких грађана у кризи. Она постоји, али је још недовољна да на себе прими извршење послова већег замаха. Стога је треба подизати, њен развој треба убрзати, у почетку је треба подржати и помоћи. А кад се она буде већ толико афирмирала, да постигне прве резултате, њен даљи замах биће потпуно обезбеђен. У првом успеху биће подстрек за нова прегнућа. С обзиром на то, требало би све учинити да се први успех приватне иницијативе оствари што пре.

Проблем је у томе, који као први задатак пропонирати приватној иницијативи. Тежиште питања је у томе да та прва акција мора безусловно довести до успеха. Неуспех код првог потхвата могао би бити фаталан у толико, што би афирмацију приватне иницијативе одложио за извесан низ година и био стална препона њеним прегнућима. Мора се изабрати акција такве природе, која би са минимално утрошених снага дала најбоље резултате и која би заинтересовала, по могућству, најшири круг престоничких грађана и институција. Треба наћи такву акцију у чијем би извршењу највећи део грађана осетио део самога себе. Тако би се створило снажно средство за васпитање и организовање приватне иницијативе.

Мислимо да не грешимо ако кажемо, да би као прву акцију шире делатности приватне

иницијативе требало сугерирати остварење институције Земаљске Изложбе. То је установа која недостаје, а чија се потреба све више осећа. Згодна је у толико, јер је на томе рађено, потребу њену осећа цео привредни и пословни Београд, а као атракцију жели је, неосудљиво, сваки грађанин. Треба погледати сличне институције у Загребу и Љубљани па видети шта оне значе за један град, за напредак у привредном и културном погледу. Београду као престоници ова је институција потребна из много разлога, који су већ делимично изнесени у нашој дневној штампи. Главни разлог за остварење ове институције лежи у интенцијама новог замаха престонице на привредном и културном пољу. Други је разлог у томе, што Београду као центру гравитирају велика подручја, а немају могућности да уживају користи овакве једне установе, која отвара поља нових пословања, пропацира нове тековине на пољу технике и науке, утиче на побољшање привредне радиности уопште, обезбеђује већи и јачи лични саобраћај што све отвара нове перспективе напретка и прегнућа на свима пољима. То су користи у најопштијим цртама, које би могла пружити ова институција. Њу треба што пре остварити не толико ради тих користи, колико због престижа и угледа Београда.

Сматрамо да би ова прва акција приватне иницијативе сигурно успела. А то значи да би њоме био ударен камен темељац новим тековинама и напрецима престонице. Она би привукла на себе пажњу свег престоничког грађанства, а у привредним круговима са њиховим институцијама нашла одлучну потпору за извођење и даље усавршавање.

Питање је актуелно и о њему треба размишљати. После Загреба и Љубљане, Скопље, такође, остварује ову институцију. После прошлогodiшње изложбе, оно ће приредити изложбу и ове год. За Београд питање није једноставно у толико, јер треба створити нешто велико и стално, као што су институција Загребачког Збора и Љубљанског Велесајма. Загребачки Збор основан је иницијативом привредних кругова. Појавила се идеја да се „за подизање промета странаца у Загребу имаде

сходним приредбама учинити већа пропаганда." Она је добијала све већи број присталица и, најзад, 1909 год. установљен је Загребачки Збор. Прошло је двадесет година од тада, а у томе погледу Збор је стално напредовао и развио се у велику репрезентативну установу града Загреба. Напредак Загреба у многome се има приписати постојању ове установе.

Погрешно би било мислити да се ова акција може брзо спровести и остварити институција Земаљске Изложбе и Сајма. Питања организационе и техничке природе многобројна су, а много је и таквих која се морају претходно решити. Најглавнија су два питања: материјална средства и стални простор. Загребачки Збор, на пример, дуго није имао сталног простора па је код сваке приредбе морао вршити нове инвестиције за објекте и т. д.

Најважније у свему овоме јесте истаћи и подвући значај овакве институције за привредни и културни напредак наше престонице. Друштво које постоји и дела у правцу остварења ове установе требало би да своју акцију учини широм и обезбеди потпору заинтересованих. Нарочито подвлачимо важност питања са гледишта васпитања и афирмисања приватне иницијативе. Данас, када се престоница за десет година овако снажно развила и још увек је у напону својих снага, треба тај развитак употпунити, улепшати и учинити импозантнијим. Треба створити оно што ће не само попуњити једну очевидну празнину, већ бити и услов нових тековина на пољу напретка, а што неминовно захтева сарадњу и самостално дељење приватне иницијативе.

Сава М. Борђевић

Спаљивање мртваца и подизање крематоријума у Београду*)

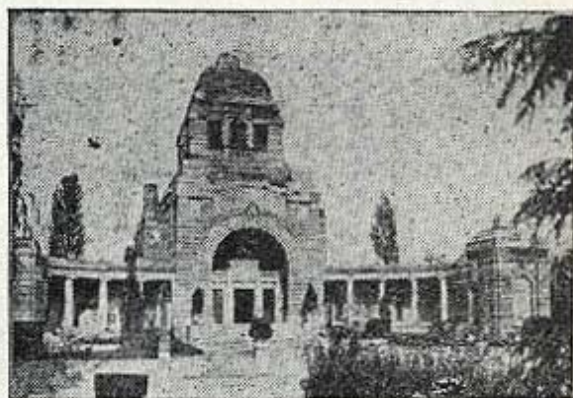
(Наставак)

Са економске стране, посматрајући гробље и крематорију, видимо велику разлику јефтиноће на штету гробља. Овде није реч само о земљишту, које служи за закопавање лешева, већ колико још других издатака по породицу умрлога, док се дође до гробља, а колико тек доцније: око парастоса, задушница, разних црквено-верских помена, надгробних споменика и т. д. Па ипак, иако ови последњи издаци диктовани традицијом наше вере, падају осетно на породицу умрлог, да није оног хигијенског и здравственог императива, као и економског, у колико се односи на земљу за гробљишта, — могло би се остати при старом, — али пред овим двома чињеницама које задиру у здравље и економско-животну отпорност живих, питање спаљивања је ван сваке дискусије.

У овом случају апстрахујемо старо Београдско Гробље (код Цркве Св. Марка), које је на путу да се по скором решењу Суда О. Б. а у духу Генералног Плана Београда, преобрази у један велелепан и највећи парк вароши Београда. Узимамо у обзир пространство Новог Гробља, које данас износи преко 22 хектара (или преко 221.540 м²). Али, када се има у виду да је данашње Ново Гробље недовољно, (иако је пре извесног времена једним делом проширено) и да се опет, из дана у дан немалим морталитетом Београдског живља поставља проблем оснивања и других гробљишта, а уз то се зна, да су приватна имања и на периферији скупа, чији власници од обичних њива или утрина, парцелишу плацеве за изградњу кућа и тако од једне често пути некорисне њиве, таквом парцелацијом а преком потребом насељавања, подижу баснословне цене, које поред осталих погађају и Општину у колико за проширење гробљишта има потребе.

*) Како су „Општинске Новине“ службени орган Општине Града Београда, то уредништво пушта овај чланак о подизању крематоријума са напоменом да се у њему, као и у свима осталим потписаним чланцима, изражава лично мишљење писца.

Ми смо у прошлом броју казали да је за потпуно иструљење једнога закопаног леша потребно просечно време од 10 година, а када знамо да је у 1927. год. било сахрањено 3.564 особа оба пола разног доба старости, и да доцније године, с обзиром и на досељеност — увећавањем популације у Београду се бројност смртности увећава, јасно је, колико је парцела и ново пространство гробљишта потребно па да се удовољи Београдска потреба закопавања. Са чисто економске и финансијске тачке гледишта по Општину, а апстрахујући све друго, па и економски факат да један мртац оптерећује за извесан низ то-

Крематоријум у Штутгарту (Немачка)

дина своју породицу, види се, да су потребна не мала материјална средства с једне стране и не мали комплекси земљишта са друге за подизања гробљишта.

Куријозма ради, износимо буџет Гробљанског Одељења Београдске Општине, који представља цифре само за одржавање Београдског Гробља.

ПЕРСОНАЛНИ РАСХОДИ:

Гробљанско Одељење О.Г.Б. има: 1 надзорника, 1 благајника, три писара, 14 гробара, 1 служитеља, шест чувара, 1 звонара и 1 кочијаша, на чије се плате са припадностима годишње даје: Дин. 565.120.— Поред тога има се извесан број дневничара, на којих се (кад више кад мање) плаћа Дин. 1.489.584 годишње, — што укупно на персоналне рас-

ходе годишње износи суму од Дин. 2,054.704 — два милиона педесет четири хиљаде седамсто четири.

МАТЕРИЈАЛНИ РАСХОДИ:

Материјал за гроб. и зидање истих 700.000 Д.
Материјал и алат за уређење гра-

ђанског и Војног Гробља . . .	70.000 „
Грађење и оправка путева и стаза	150.000 „
Нумерис. парц., гробн. и гробова	20.000 „
Ограђивање гробља	500.000 „
Пошумљавање гробља	40.000 „

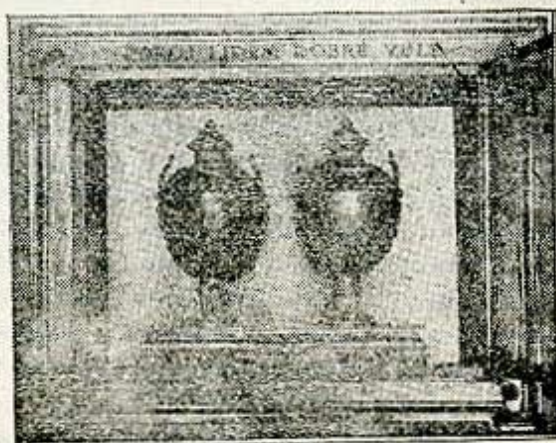
Материјални расходи за једну
годину Динара: 1,480.000. —

Персонални расходи за једну го-
дину Динара: 2,054.704. —

Укупно Дин. 3,534.704. —

Дакле, као што се из извода буџета Гробљанског Одељења види, само за одржавање Новог Гробља, без икаквог проширавања даље, потребна је сума од 3,534.704. — динара годишње. Финансијски ефекат је далеко већи, одн. материјално коштање је много мање, ако би се место закопавања, у крематоријуму спаљивало. Не рачунајући на све друге благородне и економске добре стране кремације, довољно је када се тврди, да би се приближно од једногодишњег буџетског расхода за одржавање Гробља, могло подићи један крематоријум, који ће имати свега два три стручна службеника. На тај начин, поред једног културног акта, који би Општина увела у живот зидањем крематорија, штедела би се по буџету за једну само годину сума од чистих четири милиона динара. Уз то површина земљишта за један крематоријум била би довољна од 1.000 м² на којој површини би се подигле просторије, не веће, него их има једна мала црквица, а остатак земљишта: у двориште и врт! Естетски, гледајући један крематоријум, пре се добија импресија једног лепог музеја и томе слично, а најмање оно, што у ствари и својој функцији представља. Но ипак није далеко од једног музеја, јер је крематоријум поред архитектонских и других украшености, украшен многим урnama, које као кандила или мале саксијнице стоје поређане у, и око крематорија и у себи чувају остатке човекова тела: шачицу „праха и пепела“. Алеје цвећа и зеленила, стазице

и клупе, чине још лепши изглед једног крематоријума и потпуно може да служи, као један лепо уређени парк, за физички и умни одмор или за лепа размишљања о ономе, што сваког човека у извесним часовима и приликама гони да мисли, улази дубоко у мистику живота, изводи закључке ... најзад, увиди да је човек вечит само по делима, а да физичка снага стоји онде у урници, коју би најмањи поветарац могао да раздуне у све четири стране света...

Две спомен урне са пепелом покојника.

Вратимо се на конкретну нашу ствар: Београдског Новог Гробља. Казали смо, да његова површина прелази 22 хектара или 221.540 м². С обзиром на географски положај Београда, који га на ширење природно упућује, баш и на ту страну где је Ново Гробље, с обзиром на скупоћу имања и земљишта, на кризу станова за сиромашан: раднички, занатлијски и чиновнички свет, с обзиром на пуно других добрих страна те стране Београда, сада затворене гробљем и на сталну опасност чак по суседно живље, које се у огромној многобројности граничи са самим гробљем и удаљеност његова на многим местима од 2—3 метра, затим опасност самим тим и по центар и сам Београд, сматрамо није потребно доказивати да се гробље мора укинути и то што пре. Здравствена опасност по Београд, а неизмерна корист од овако великог комплекса по будућност Београда, су проблеми приоритетне важности у ономе, што живот чини животан, — што га у његовој иначе грубој природи, више ублажује и чини сношљивијим и милијим.

Богомир А. Богвић.

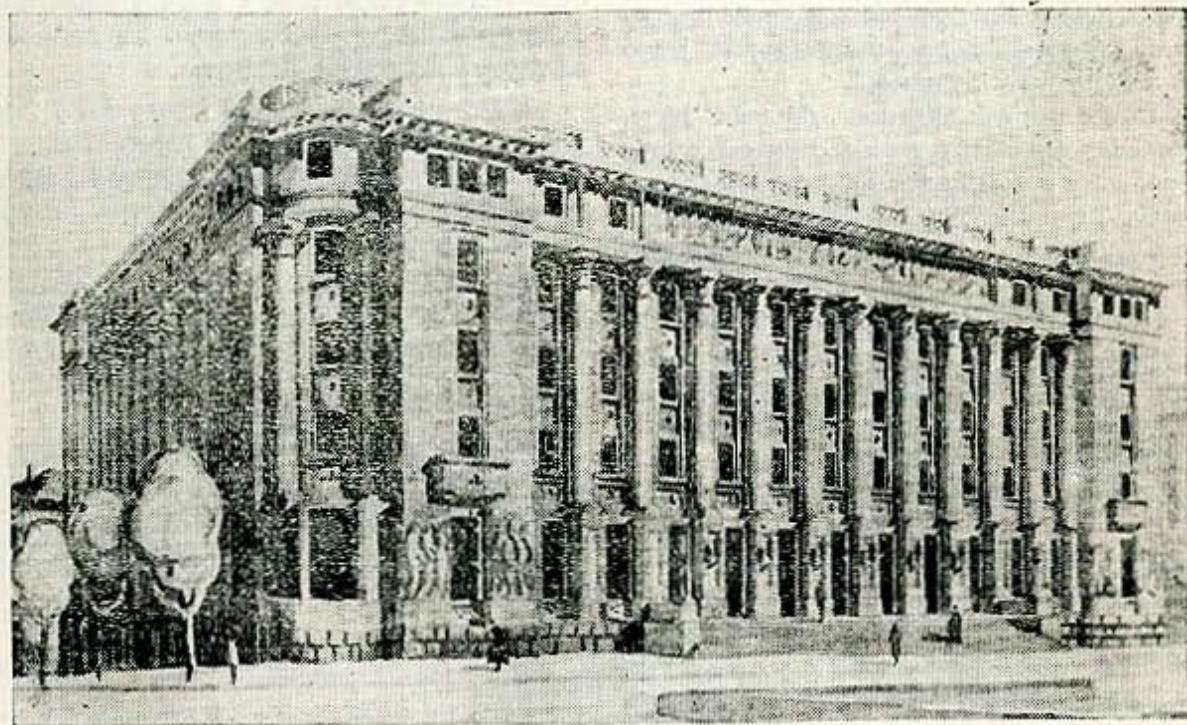
Конгрес Ратника у Београду

Међусавезничка организација ратника „Фидак“, коју сачињавају бивши ратници девет савезничких земаља: Француске, Енглеске, Америке, Белгије, Италије, Пољске, Португалије, Румуније, Чехословачке и наше државе а која броји осам милиона чланова бивших ратника — према устаљеном реду а по одобрењу наше Краљевске Владе, одржаће свој конгрес за ову годину у Београду који ће са осталим свечаностима трајати од 1—10 септембра.

стација савезничке солидарности за одржање мира.

Уложено је све да се гостима учини што пријатније бављење у нашој земљи, коју ће они пропутovati, а нарочито у Београду који је својом пажњом и гостољубљем у сличним приликама увек умео да достојно представи нашу престоницу.

Општина Града Београда ценећи заслуге ратника и наших савезника, изашла је на су-

Скица Ратничког Дома

На овај конгрес поред 160 делегата Фидака из свију савезничких земаља, узеше учешћа и 200 Француза бив. ратника са Солунског Фронта.

Поред ових учесника на конгрес ће доћи већи број Американаца: финансијера, новинара и разних представника привредних кругова, чија посета има за циљ јачање економских и финансијских веза између Америке и наше државе.

По самом значају и припремама, које чини наше Удружење Резервних Официра и Ратника, овај конгрес савезничких ратника треба да буде и једна величанствена манифе-

срет молби Удружења Резервних Официра и Ратника, обећавајући да ће и од своје стране учинити све што је могуће, да се овим гостима, међу којима ће бити веома угледних и утицајних личности из свих савезничких земаља, укаже достојна пажња.

Првог дана конгреса 1. септембра свечано ће промарширати сви резервни официри, делегати ових пододбора из целе земље са ратницима, добровољцима, соколима и скаутима — од Савиначке Цркве до Калимегдана. Одатле ће се цела поворка кренути на плац иза Позоришта звани „Велосипедски Клуб“, који је Општина Београдска, ценећи ратне заслуге,

поклонила нашим ратницима за подизање њиховог дома. Ту на плацу извршиће се свечано освећење камена темеља уз присуство свих званичних представника наших и савезничких делегата, као и разних корпорација.

Радове моћне ратничке организације „Фидак“ на одржавању мира и његова акција за заштиту уговора ратом створених, заузима једно од првих места у свету. „Фидак“ у Лиги Народа има свога представника, његовим седницама присуствују представници целокупне европске и америчке штампе, његови предлози у Друштву Народа имају ранг предлога једне државе, и ми можемо бити поносни, што кроз наше Удружење Резервних Официра и Ратника, Савез Добровољаца и нашу женску секцију „Фидак“ наша држава узима једно од првих места у „Фидуку“.

Један од првих задатака „Фидака“ јесте, да осигура јединство акција свих оних што се борише у истом циљу, да се обезбеди мир у свету. Та замисао налази свој највернији израз у „Фидуку“, чији утицај постаје универзалан.

У том циљу „Фидак“ је поставио себи за принципе:

1. — Да се сви аранжмани међународни, који се тичу народа, а закључени су од њихових влада имају бити јавни;

2. — Да уговори буду закони међу народима и да се часно извршују;

3. — Противљење територијалном повећању;

4. — Најодлучнији отпор у оквиру наших снага свакој пропаганди, која би имала намеру, да силом обори легалну владу;

5. — Да се установи међународни Суд, који би рат огласио за незакониту радњу.

Чланови „Фидака“ као стари ратници, најбоље познају рат и све патње које је он човечавству донео; људи без ногу и руку, слепи и глуви — сви руинисани ратом покушавају да нађу метод, који би за увек онемогућио међународне сукобе; чланови „Фидака“ падахнути жељом за часним и вечним миром удружили су се да тај циљ остваре.

Сви они који су пуни ратних искустава, најпознатији су да раде у корист мира, чији је задатак да се дефинитивно сврши посао за спречавање будућих ратова.

Конгрес „Фидака“ који је одржан у Лондону 1924. године усвојио је извесне жеље за везу са Друштвом Народа, које су проучене од комисије за мир на истом конгресу и препоручене за усвајање.

Из овога се најбоље види, од коликог утицаја могу бити бивши ратници удружени у својим организацијама у појединим савезничким земљама, као такви здружени сви у међусавезничку организацију „Фидака“.

Овогодишњи конгрес „Фидака“ у нашој земљи има још више да учврсти старо пријатељство међу савезницима, што ће Београд и Београђани, уверени смо, умети најбоље да истакну.

Др. Марија Илић

Београд по речима једног племенитог странца

La citadelle de Belgrade...
 Vestige suranné de longes siècles de deuil,
 On aurait pu la jeter bas comme une ruine,
 Et dresser, face au ciel, sur ses vieilles courtines,
 Une immense et sonore avant-scène d'orgueil!
 M. Fivoire.

Тек што сам написала наслов, а већ ми је као протест дошла мисао: „странац“? — Зар је **Мориц Ривоар** у Србији, Југославији — странац?..... Зар његове дивне, дубоко просећане речи, што их је написао о нашој раси, о Београду, не доказују, како је илузорна деоба на градове, покрајине, државе, како је нетачна теза, да сваку земљу највише воле и највише за њу дају њени рођени синови: Објект, достојан љубави и штовања, објект, који садржи у себи елемент, који дају базу за неку веру, буди у човечјем срцу, ако је племенито, љубав без обзира на његове уже везе, припадност по рођењу. — Уз домовину по случају постоји и домовина par election, она којој дајемо најбољи, најплеменитији део нас самих. Ми Југословени можемо с поштом указати на много светлих лица из читаоког нашег националног и културног живота, који су — и ако по пореклу странци, — ипак за ову земљу давали оно исто, што и њени најбољи рођени синови. Била су то лица апсолутне вредности, која би била велика у свакој средини и у свим приликама...

Ко први пут дође у Београд, пролази у њему кроз све оне фазе осећаја кроз које човек нужно пролази, кад дође у дотицај с новим бићем. „Бићем“, јер град је доиста биће, многоструко биће, живи организам, чија је душа у толико компликованија, што је компликованија душа људи, који у њему живе.

Како је тешко одредити душу града!... Треба ухватити оно што је главно, а не испустити из вида ни нијансе: видети огромне палате, а не заборавити ни мале периферијске кућерке, оне што нестају, што говоре о прошлости, као стари пун бразда човечи длан; видети липе, веселе, богате жене, а у исто време ловити суморни, чежњутљиви поглед градских парија, оних што стоје далеко од светла и вреве, што живе својим засебним животом, певају своју вечиту, носталгичну песму, проткану бригом насушног хлеба... Велика је и ком-

пликована душа града! Једна, две познате ноте, звука, остало је — мистерија, тајна.

Ривоар се није ограничио на величанствени опис, што га — рекла бих — силом намеће ненаткрививи положај Београда на утоку двеју огромних река, он се не зауставља на опису београдских вечерњих маглица, божанствених вечерњих сумрака, стихиских, елементарних непогода, што царују над њим с врха старинског брега за размишљање — „**Фицир Бајира**“ — он га не гледа само у визионарној, песничкој дистанци, он раскрива његову душу, он слуша његове дрхтаје, износи их на свом језику у ком се речи попут складних акорда слепају једна у другу и дају од почетка до краја моћну, снажну песму, која оставља постојан траг у нашим успоменама.

Ривоар-ов „*Le Belgrade des temps nouveaux*“, књига дивних зелених корица — симбол: вере, наде — са својих пергаментских листова прича, говори о љубави, великој, огромној љубави Француза за бели град, чија је свака стопан земље натопљена крвљу, великим сузама, чија је трагична судбина у прошлости инспирисала немачког сликара, да створи алгоричку слику у којој страда и умире и нападач и бранилац...

Као активни француски официр **Ривоар** се за време светског рата борио раме уз раме с нашим војником, на нашем фронту. био је наш „frère d'arme“, а постао је — брат по души. У борби за Србију изгубио је десну руку. Мајка Југовића окрећући **Дамјанову** руку, говори у молу:

„Руко моја, зелена јабуко,
 Где си расла, где л' си укинута?!
 Узрасла си на кривоцу зноме,
 Укинута на пољу Косову.....“

Ривоар вели: „Имао сам две руке, но сад ми је остала само једна, једна мала, бедна рука, друга је тамо негде на далеким обронцима **Кајмакчалана**.“ — Ова за писца изгубљена констатација о изгубљеној руци сачињава за нас посебни пасус његове лепе књиге, јер и **Ривоар** стоји у реду наших великих „*Mutuels de la grande guerre*“, који ће вечно као поносне каријатиде стајати уз путеве, који воде траговима наше скорашње, велике прошлости.

Све је лако у Ривоар-овој књижи: — „Ва-
ша је коначна химна, гласбеници краљевске
гарде, занела Победу. Она је раширила ши-
ром своја крила, дивно је одговорила на Ваш
позив. Једног вас је дана вратила милом Ду-
нављу из мучне даљине, а она га је с вама пре-
шла, отишла је обалама бескрајних хоризо-
ната, тамо где су мистичне сирене, украшене
сунцем и плаветнилом морским, биле еко ва-
шег зајоса, довикивале вам моћни „живео“
од ког је цео Јадран радосно дрхтао. Напи-
сана је нова Роландова песма, по олифан ва-
шег краљевског шеваљера-а чуо се чак с ону
страну неизмерног океана, море је предало
зов мору, а верни су синови Југославије у
далекој Америци одговорили спремни: —
Озде смо!

Време хита! Којим судбинама? — Ко би
могао погодити, но Београд се диже, дижу
се велике, огромне палаче, које иду упоредо
с новим великим, грандиозним његовим сно-
вима. Слика, што је град пружа задивљује.
То је неупоредиви пример енергије, смело-
сти, вере, визије, која обнавља учаурени
град. Кад на вече падне мрак, иза хрпе од
морта и цигала чује се радникова песма, сли-
ва се с гласовима, који долазе са свих стра-
на града, који у ноћи пева, осећа, живи, као
ниједан град на свету.

Но уз велебне палаче још се увек држе
и мале кућице, уз дивно одевене жене расне
лепоте, ступа и сељанка у свом народном
одећу, уз младог београђанина — Босанац
са фесом, Албанез вечно празних џепова....
Београд је град велике расе, која верује у
своју звезду. Ту је тајна сваког успеха, сва-
ке победе!

Корак за корак иде Ривоар липим гра-
дом, који сознаје тајну путева, што воде
санктуару људске душе.

Београдској тврђави, београдском фа-
ру, светионику, посвећује своју диану песму:

Споменик дугих година туте,
Могли би га збацили као рушевину,
На његовом месту уздићи високо према небу
Огромну, звучну авант-сцену поноса!

Видели би како у тренутку нестаје
Оно, што је поштедило страшно оружје,
Велеки би сведок херојских опсада
Постао сцена тужног заборавља!

Но ово ^{мо}слово не познаје раса великог срца,
Која је у својој прошлости могла све
изгубити осим Поноса:
Света страст у њој дрхти дубоко!
Поносан на ране својих старих зидова,
Победнички Београд гледа
Од Дунава према Мору, од Мора у Свет....

Воја Пековић

Подизање Школе за Гостионичарски Подмладак

Подизање и издржавање професионалних стручних школа у нашој земљи, остављено је потпуно приватној иницијативи без икаквог учешћа државе у самом стварању тих школа. Тако су привредне организације и установе морале чинити огромне напоре увек, да би бар нешто, у погледу васпитања моралног и духовног уздизања свог подмлатка учиниле.

Тако је Београдска Трговачка Омладина, својим напорима, агилношћу и пожртвовањем читавих генерација успела, да трговачком подмлатку даде у читавој земљи још пре Светског Рата, солидну стручну опрему, не само из књиговодства, трговачке рачунице и других школских предмета, него да своје подмлатку даде у довољној мери и једно више опште образовање и васпитање тако, да се могу у свима питањима и свима приликама снаћи сви они млади учесници у трговини, који сврше нижи курс недељно празничне омладинске школе. А они, који најбоље заврше то ниже школовање, добијају и вишу наобразбу, свршавање вишег течајног омладинског курса и тиме добију потпуно трговачко васпитање које је равно ваопшитању које даје Трговачка Академија.

Занатлије исто тако чине велике напоре и показују као и трговци одличне резултате у погледу школовања и духовног уздизања за свој подмладак.

Они су такође створили стручне школе за свој ученички кадар и врло живо интересују се за његову стручну и општу наобразбу.

Они, т. ј. наше занатлије, поред школе, већ сада стварају и Дом за своје ученике, у коме ће они, њихови ученици, бити под контролом мајстора потпуно збринути.

Изузетак у томе чинило је наше гостионичарство до скоро.

Али увиђајући огроман значај васпитања свога подмлатка, како са гледишта својих сталешњих интереса, тако исто и још више са гледишта виших друштвених и државних интереса и потреба, и наше је гостионичарство настало свим својим силама, да у Београду створи једну такву школу за гостионичарски подмладак, која ће гостионичарском подмлатку дати сва потребна знања од основне наставе за гостионичарство па до хотелијерске академије, и на тај начин биће попуњена једна велика празнина, која се код нас, нарочито у погледу саобраћања са странцима и туристима на сваком кораку као недостатак примећивала.

Пре свега, наша земља, има толико при-

родних блага и лепота, да се са њом не може сравнити ни једна земља у Европи. Наша купалишта на приморју, наше бање по целој земљи јесу благодети и богатства природе, којих у таквом изобиљу нигде нема.

Па онда наши брдоци и планински крајеви, као што су Златибор, Рибница, Милошевац, Калуђерске Баре и други крајеви, Рудник и т. д. јесу богом-дана летовалишта и одморништа, каква се нигде наћи не могу.

Па ипак, код тих тако раскошних природних лепота и лековитости, наше су бање и наша летовалишта сувише мало од страних туриста посећена.

Зашто?

Први и најглавнији је разлог, што код нас нема довољан број хотела са добрим комфором. Тамо, где је и тога, јавља се други и још већи недостатак. На име, послуга, младеж, не само да је необразована, често чак и неписмена, а у доста случајева и недисциплинована. Наш је елеменат сиров и необрађен као и природа земљишта, али је он обдарен и зато је потребна школа да обради и оплемени ту особину, што ће несумњиво дати одличан резултат. Јер је заиста ружан гест да људе-странце, који долазе да виде наша природна богатства и који нам остављају без обзира на све остало прилично новца у здравој валути, што је за нас без сумње од велике важности и интереса, одбијамо својим немаром, који се може излечити.

Да би све те недостатке одклонило, Удружење Београдских Гостионичара, чинило је и чини и данас највеће напоре, не штедећи личне жртве и напоре својих највиднијих представника и у погледу проучавања свега оног, што је потребно да се једна тако потребна школа створи и у погледу прибирања материјалних средстава да што пре види остварену своју идеју.

Тако је још пре две године удружење делегирало свога председника г. Душана Миличевића, који је у циљу проучавања хотелијерских школа пропутовао Швајцарску, Француску, Белгију и Немачку и поднео елаборат о томе питању у коме је и један читав просветни програм обрађен и предат удружењу на чување, да се употреби кад томе време дође.

Друго, у погледу припрема материјалних средстава, Удружење је и на томе пољу, дало видних доказа и свога смисла и пожртвовања да се до тих средстава дође што пре.

Благодарећи пријатељској пажњи и предусретљивости наших двеју познатих пивар-

ских кућа г. г. Вајферта и Бајлони-а, Удружење је до сада већ прикупило око 1,500.000 динара и на тај начин, већ осигурало темеље школи.

С обзиром на важност намењеног циља овај школи, и с обзиром на напоре које је београдско гостиничарство чинило и чини,

и најзад с обзиром на ону племениту улогу, коју ова школа треба да има, ми се надамо, да ће нам Суд и Одбор Општине Града Београда изаћи на сусрет и дати нам потребан плац за школу и у том би случају, већ идуће јесени имали готову хотелијерску школу и одпочели предавања у њој.

Пренос и сахрана посмртних остатака изгинулих Српских ратника у Француској

18. августа ове године сахрањени су последњи остаци наших палих ратника, који су пренети из Француске.

Цео Београд, званични и незванични, одао је последњу пошту и још једном поклонице се посмртним остацима жртава рата.

У име Суда Општине Града Београда преносу посмртних остатака од жељезничке станице до гробља званично је присуствовао г. Исидор А. Протић, кмет правник и заступник председника.

Г. Протић се, у име Суда Општине Београдске, опростио са сенима заслужних покојника овим речима:

Београђани!

Ми данас опет имамо једну тужну свечаност. Она нас одмах у мислима и успоменама преноси у период страшног и крвавог рата 1914 до 1919 год. Данас се, ево, после десет година од свршеног рата преносе кости наших грађана који су за време рата помирли у Француској највећим делом од ратних последица. Међу овом групом ковчега има врло угледних наших људи: активних и резервних официра, виших чиновника, трговаца, студената и избеглица, који после нашега слома концом 1915 год., повлачећи се кроз непроходне Албанске гудуре, дођоше у питому земљу Француску да се окрепе, освеже и спреме за нове напоре.

Сви ови наше људи, може се без устежања рећи, нашли су у Француској и Француска своју другу — нову Отаџбину, јер тамо беху свесрдно, пријатељски дочекани и пригрђени. И нико као ми није осетио колико

је тачна она крилатица: да сваки човек има две отаџбине: своју и Француску.

То је за све нас било доба најкритичније и ти моменти из наше прошлости, кад смо гладни, оголели и боси, кошени немилосрдно разним заразним болестима, које су неминован атрибут свакога рата, стигли неки до Крфа, неки до Обећане земље Француске, која нас притиште на своје груди, ти моменти остаће дубоко урезани у нашим срцима као вечан дуг благодарности Француској.

По фаталној криви судбине, многима од наших ратника и избеглица било је суђено да поред свих угодности једног топлог пријема и савршене лекарске помоћи и неге, ипак подлегну неки ранама а неки болестима и да оставе своје кости у Француској. Свеже хумке гробова наших људи почивале су до пре петнајест-двадесет дана вечни сан у цветној земљи Француској, где су њихови гробови чувани са свим оним пијететом који се указује гробовима њихових палих ратника.

Сад су одједном, пошто су им гробови прекаћени на свечан начин испраћени из Француске и кренути ради преноса у њихову проширену Отаџбину за чији су се идеал борили и пали.

И ето данас грађани Београдски сакупљени у оваквом огромном броју дошли су да одаду дужну последњу пошту посмртним остацима жртава рата и да на тај начин покажу да у свакој прилици цене заслужне људе.

У име суда Општине Града Београда ја се дубоко клањам пред ковчезима сени наших грађана који у служби Краљу и Отаџбини своје животе положише.

Нека им буде лака српска земља и нека им је свака хвала и слава!

Научна хроника

Теорија и класификација савременог града

(Наставак)

Поред све неодређености система и негода у изналажењу једног рационалног начина за поставку теорије савременог града, постоји и на томе пољу напора извесна могућност, мисли, у вези ових излагања, проф. Вељихов. Потребно је одрећи се досадашњег начина посматрања. Град није обавијен тајанственим силама које су деловале на његов развитак. Савремени је град, као предмет научног истраживања, пре свега једна одређена социјална система, а то је радна измешаност људи повезаних привредним моментима. Према томе, посматрањем развитка града с његове економске стране сјединила би се индуктивна метода с дедуктивном у вези са статистичким подацима. Анализом склопа и функције типичних градова и анализом статистичких података схватићемо савремени град не као израз постојећег привредног система но као битни део тога система. (Југословенски градови, по утицају разноликих историјских чинилаца на њихов развитак, очекују свог истраживача — урбанисту. Оскудница научних података на овоме пољу рада отежава то велико историјско дело, али се не би смело сметнути с ума да ће општа историјска разматрања о развоју наше Државе добити овоје пуно и право научно обележје само кроз свестрану студију наших градова).

Превелика разноврсност типова и облика градова заузима веома значајно место у урбанској теорији. Јасно је да склоп, функције и привреда једног града — колоса, као што је на пр. Лондон, немају ничег заједничког са скромним и простим начином живота једног градића чије би се све становништво могло да смести у једну вишеспратну зграду велике вароши. Примене финансијских начела, сва техничка припрема почињући од образаца планова, грађења, саобраћаја, социјалне политике, сва питања у вези с општим животом грађана — све се у корону мења у својој зависности од размера и значаја градова. Класификација градова у њиховом историјском развоју заузима засебан предмет истраживања, а овде би била реч паћи такву класифи-

кацију која би се истакла као рационално средство за анализу социјално-економске природе савремених градова.

Та задаћа није лака, јер се конкретна питања из ове области решавају многоструко и разнообразно због неутврђене научне дисциплине која је још увек млада, због несавршености различитих истраживања и праксе рада. Једна општезначајна класификација још није израђена, а то доводи до нежељених последица нарочито при срањивању статистичких података у муниципалној области и изради синтезе. Тешко је, према томе, поставити једну урбанску теорију општег значења. При таквом стању ствари остаје једина могућност процене важнијих система класификације градова.

У научној литератури постоје више мање правилне идеје о овоме питању, ма да су с извесним недостацима. Њиховом анализом долази се до несвесног расветљавања овога проблема. Сва научна гледишта о дефиницији градова могу се поделити у неколико група. Најраспрострањенија и званично призната група у Западној Европи је т. зв. *квантитативна теорија*, која одређује значај једног града само по количини житеља. Градом се, према томе, назива насељеност житеља на сразмерно малој територији.

Ма да овакво разврставање градова истиче разлику између градске агломерације и сеоских насеља, оно не задовољава из два узрока: прво, квантитативно т. ј. спољно обележје не даје реалан појам о бићу града и, друго, оно само по себи не даје довољну слику рашчлањености између града и села. Поред тога, не постоји код свих народа једна административна и статистичка пракса у погледу одређивања количине везане за појам града. У Америци сматра се градом насеље од 8000 и више душа, а свако веће насеље преко овога броја обрачунава се по групама, и то: прва група од 8 до 20.000 житеља, друга — од 20 до 50, трећа — од 50 до 100, четврта — од 100 до 500 и пета — преко 500.000 становника. Поред тога, у неким државама аме-

риканским називају се званично градовима (ситиес) и насеља од 250 и до 5.000 становника. У Енглеској постоји овакве групе насеља: од 3—10 хиљада, 10—20, 20—50, 50 до 100, 100—250 хиљада и више становника. Допунску групу чине градови од 250—600 хиљада становника. У Немачкој градови од 2—5 хиљаде становника носе назив Ландстедте (сеоски градови) од 5—20 хиљада зову се обични, од 20—100 средњи, а преко 100 хиљада становника — велики градови. У Француској се назив града признаје сваком средишту административног округа независно од броја душа, а, поред тога, и сваком насељу преко 5.000 душа, независно од његове административне важности. И у Француској постоје групе: од 2—10 хиљада душа, од 10—20, од 20—100 хиљада и четврта — преко 100 хиљада становника. Неке раније статистике почињале су од 3000 становника, а савремени француски закон признаје за градове само насеља од 5.000 душа.

У предратној Русији била је усвојена с незнатним изменама немачка система као најприближнија административном обележју. Сеоским градовима називани су градови са мање од 5 хиљада становника; малим градовима — насеља од 5—20 хиљада, средњим — од 20—100 и великим — преко 100 хиљада становника. У садашњој Русији законом је предвиђен назив града сваком насељу од 1000 становника које има свој опредељени социјални састав (на пр. не сме имати више од 25% земљорадника). Подела на групе и овде је усвојена: прва од 1000 до 10 хиљада становника, друга — од 10—20, трећа — од 20—50, четврта — од 50—100 хиљада и пета — преко сто хиљада становника.

Познати испитивач руских градова Се-

(Наставиће се).

мјонов-Тјан-Шански предлаже овакву класификацију градова и насеља уопште;

1) један милијон и више становника — престони град;

2) 100.000 до 1 милијон становника — крупни град;

3) 40.000 до 100.000 становника — велики град;

4) 10.000 до 40.000 становника — средњи град;

5) 5.000 до 10.000 становника — мали

6) 1.000 до 5.000 становника — градић (варошица);

7) Званични градови (административна средишта) који немају свог економског оправдања — административне тачке;

8) села с привредним обележјем градова — будући градови.

Оваква подела не задовољава стварну потребу класификације. Број 40.000 у овој подели узет је произвољно и не одговара ни једној усвојеној пракси у Европи. Раздвајање градова на крупне и велике није терминолошки тачно и ствара забуну, а предсказивање о будућим градовима нема потребне објективности.

Пре но што би се пришло свестраној оцени научног материјала из ове области, мора се констатовати његова разноликост, његова неподударност с другим сродним материјалом, његова претерана сложеност. Изгледа да је немогуће, при још довољно неразграђеном муниципалном проблему, свести норме градова на 5—8 група. Излишна диференцијација може само да замрси његово решење. У данашње време ми се у пракси сусрећемо само са три типа градова: обични, средњи и крупни градови, и све би се кретало око тога, какво квантитативно обележје да им се да.

Комунални архив:

О јевтинијем снабдевању Београда са животним намирницама, надзору и њиховом хемиском испитивању

Реферат председника општине од 24. јуна 1895. године, који је поднет одбору општинском 11. јула исте године.

(Наставак)

II. О вину.

1. Контролисање промета вина вршиће се на трошаринским станицама приликом увоза вина за Београд и по каванама, гостионицама, механама и другим јавним локалитетима и у подрумима, у којима се за продају одређено вино држи.

На трошаринским станицама редовно ће се вршити и претходни преглед вина а према упуштвима, која ће се дати чиновницима трошарине београдске.

По каванама, гостионицама, механама и другим јавним локалитетима као и горе поменути подрумима, узимаће општ. лекари приликом санит. ревизија пробе **сумњивих** вина и слаће их другом одељењу државне хем. лабораторије, ради хемиског прегледа.

2. Под именом вина, допуштено је доносити на продају само такво пиће, које је добивено алкохолним врењем из сока свежега грожђа а без икаквих додатака.

3. Боја црнога вина мора да је пореклом једино из љуске црнога грожђа. Није дакле допуштено да се вину, које се на продају износи, ма каква страна боја додаје.

4. Вештачка вина, вина од сувога грожђа и која су додацима других материја промењена, као што су **гализована** (додатком шећера соку од грожђа) **петиотисована** (додатком ситно измељаног калцијумкарбоната) **авинирана** (додатком алкохола и воде у вину) **вина од комине** као и **купирање** (мешање) тих вина с природним вином, забрањено је продавати под именом чистог природног вина.

5. Вина могу се бистрити искључиво само таквим средствима, која нису ни уколико штетна, несме се употребити, н. пр. стилса, соли других метала и т. д.

Вина, која су гипсом бистрена (платрована) смеју имати у једном литру највише 2 грама калијумсулфата.

Сваки пак, који је купио или поручио природно вино, има права да не прими платровано вино, па ма оно имало у 1 литру и мање од 2 грама калијумсулфата.

6. За конзервисање вина и за поправљање вина, која су почела да се кваре, могу се примењивати само такве методе, којима пиће неће постати штетно.

7. Укварена вина није слободно продавати, али пре тога што се забрани продавање извеснога поквареног вина и са продавцем ус-

љед тога по закону поступи, нужно је да се вино и хемиски испита.

8. Сумпорисана вина, т. ј. вина која услед претераног сумпорисања буради садрже сумпорасте киселине, забрањено је крчмити. У опште пак забрањено је и у велико износити на продају вина, која у једном литру имају преко 20 милиграма сумпорасте киселине.

Мединална вина (за болеснике) несмеју имати ни трага сумпорасте киселине.

III. О пиву.

1. Под пивом разуме се пиће, које зготовљено из хмеља, слади од јечма и чисте пиваје воде.

Употреба других сировина мора се у промету пива јасно декларисати.

2. Забрањено је и кажњиво:

а) Употреба сурогата за горчину пива.

б) Свако вештачко бојење пива, у колико би тиме било намере за превару.

в) Употреба по здравље штетних средстава за бистрење пива као што је калцијумхидросулфат и том подобна.

г) Употреба киселинских средстава, која штетно на здравље утичу, као што су салицилна киселина, борна киселина, боракс и т. д.

д) Продавање укисељеног или на ма који други начин уквареног пива па и ако је неутрализујућим средствима (натријум-бикарбонатом и том подобно) кисео укус изгубио.

ђ) Точење врло младог и још мутног пива, које има степен преваривања испод 48, а ако је иначе добро и бистро пиво, може имати и мањи степен преваривања али никако испод 44.

3. Употреба апарата за точење пива под притиском, забрањена је.

4. У локалитетима, у којима се пиво производи а и точи, мора владати највећа чистоћа.

Најстрожије се забрањује и сваки ће бити кажњен ко се ухвати, да пиво, које у чашама застане меша с пивом из бурета и понова крчми. Чаше пивске морају се после сваке употребе добро опрати и за тим увек чистом водом а не оном истом, у којој су и пране, једно два пут исплакнуте.

5. Приликом санитетских ревизија обраће се пажња, да ли се произвођачи и продавци пива ових правила строго придржавају.

Од сумњивог пива узимаће се редовно пробе, ради прегледа.

IV. О ракији и другом алкохолном пићу.

1. Забрањено је продавање ракије и другог алкохолног пића, у којима се докаже, да има каквих страних штетних материја.

2. Ракија, у којој има бакра раствореног из казана или луле приликом печења ракије, сматра се да је штетна. Али, како се готово у свима нашим ракијама обично налазе минималне количине бакра, за које се не може рећи да су штетне, то ће се само оне ракије сматрати да су штетне, у којима се може бакар доказати раствором фероцијанкалума. Ако се дакле додатком тога раствора у ракији, која је истом количином воде разрађена, појави црвенкасто мрка боја, сматраће се да је таква ракија штетна.

Исто тако не допушта се, да у ракији има ма каквих по здравље штетних соли, метала (олова, цинка и др.) и слободних минералних киселина (сумпорне киселине).

У ракији не треба да има фузла (амла-кохола) а у којој се нађе да има више од 0.15% фузла, сматра се да је по здравље штетна.

За бојење ликера и другог алкохолног пића није дозвољено узимати анилине или друге какве по здравље штетне боје.

3. Забрањено је под именом „природне ракије“ као под именом шљивовице, комовице, коњака, рума и т. д. продавати вештачке производе.

Ракија у којој не може јасно да се докаже специфични дестилациони продукт, који чини карактеристични буке пића, или је тај буке замењен каквом „есенцијом“, онда се таква ракија увек мора обележити као вештачка ракија н. пр. „вештачки коњак“, „вештачки рум“ и т. д.

4. Приликом санитарских ревизија узимаће се од сумњивих ракија и другог алкохолног пића пробе, ради хемиског прегледа.

V. О сирћету.

1. Само чисто сирће и у коме нема никаквих страних штетних материја, дозвољено је продавати.

2. Под именом природног винског сирћета забрањено је продавати вештачке производе.

3. Сирће за јело и другу кухињску и домаћу потребу треба да има бар 4% сирћетне киселине. Слабије сирће забрањено је продавати.

4. Да би се оценила каквоћа сирћета, узимаће се редовно приликом санит. ревизија од сумњивих продуката пробе, ради хемиског прегледа.

VI. О уљу за јело.

1. Забрањено је под именом уља од маслине продавати друго какво уље н. пр. готонско или сезамово уље и т. д. или смесу уља од маслина с другим уљем.

2. На судовима, у којима се ради продаје држи уље за јело, мора бити јасно и разгледно написано, да сваки купац види, какво је уље у истом суду, да ли уље од маслина или друго какво уље, или смеша разних уља.

3. Само чисто и неукварено уље дозвољено је продавати.

4. Каквоћа уља оцењиваће се хемиском анализом и тога ради узимаће се пробе сумњивог уља приликом санитарских ревизија.

VII. О посућу у опште за јело, пиће, кување и за мерење течности.

1. Судови за јело, пиће, кување и за мерење течности не смеју бити:

а) од олова или залемљени металном смешом, у којој има више од 10% олова.

б) калајисани легуром, у којој има олова. Ово важи и за бакарне калајисане посуде, који увек морају бити чистим калајем калајисани, ако служе за држање и кување јела, пића и другу сличну потребу.

в) не смеју бити од легура, или глечерисани емајлом или глазуром, из којих судова сирће од 4% јачине после по сата кувања може олово да раствара.

г) од гуме или каучука у коме има олова или цинка. Ово важи и за цуцле и играчке од каучука.

2. Забрањена је употреба штањола или друге какве металне хартије, у којој има олова а служи за савијање животињих средстава.

3. Затварачи на сифонима не смеју имати више од 1% олова.

4. Да ли посуће и други овде поменути предмети одговарају овим правилима, оцењиваће се хемиским прегледом појединих сумњивих предмета, који ће се тога ради одузимати, приликом санитарских ревизија.

По себи се разуме, да се најстроже забрањује и да ће сваки онај бити по закону кажњен, код кога се нађе, да у опште држи и продаје по здравље штетне предмете, да предмете од веће вредности меша с предметима од мање вредности смарајући на већу добит, као н. пр. штетним бојама фарба јела, пића и друге предмете за домаћу потребу, ко у брашно и хлеб трпа штетне материје, ко бибер, чаприку, цимет и т. д. меша с предметима од мање вредности и тим погодно.

На послетку препоручује се продавцима и препродавцима да обрате нарочиту пажњу, да приликом куповања своје робе траже начина да се увере о исправности купљене своје робе, јер онај код кога се нађе да неисправну робу продаје, одговоран је за сваку неисправност робе.

Од суда општине вар. Београда 10 јула 1892 год. АБр. 8287.

Комуналне занимљивости широм света

1.719,537.000 становника на свету.

Централни биро за међународну статистику објављује приближно бројно стање становника на земљиној кугли.

По овој статистичкој публикацији на нашој планети станује најмање 1.719.537.000 становника.

У бројном односу, континенти стоје овако:

Европа	448.520.000 становника
Азија	958.478.000 становника
Америка	176.844.000 становника
Океанија	7.467.000 становника
Поларни крајеви	213.000 становника

Према томе долази у Европи просечно 43 становника на квадратни километар; у Азији 22; у Африци 5; Америци 4; Океанији 0,8 становника, а за поларне крајеве се тачно не зна.

Берлин.

— Шта пружа Берлин странцима. —

Услед неуморне пропаганде за престоницу Рајха у Немачкој и изван ње, последњих година невероватно расте промет странаца у Берлину. Шта магиском моћи ствара овај придолазак странаца, који толико користи широким круговима берлинског становништва, као трговини, саобраћају, индустрији, занату и др.?

Ево, како на то одговарају Берлинске Комуналне Новине у свом последњем броју: — Не само уметничко благо, које се налази у многобројним музејима, државним и општинским; ни лепота раскошних зграда и монументалних споменика, ни чар околине са пејзажима шума и језера. На странаца врше у недољивој мери привлачну снагу многобројна места за забаву, и разоноду, као позоришта, варијете-и, кабаре-и, барови, биоскопске двоване и остале многобројне атракције Берлинске ноћи!

Када вечерњи Берлин сине у светлости од милион сијалица и озвучи своје електричне и немирне рекламе, отвара се не мање него четрдесет и четири позоришта, седамдесет и осам варијетеа, и три стотине шездесет биоскопа за одмор и забаву гостију!

На првом месту берлинских квартова стоји Централ (Мите), који има осамдесет и девет или 18,3 од сто свих берлинских локала и забавилишта. (Двадесет и два позоришта, двадесет и шест варијетеа, четрдесет и један биоскоп и т. д.).

Поред ових места за „забаву земаљских брига“, свакога дана рађају се нова за-

бавилишта у Пословном кварту и у Тауенцилштрассе, који чине својом модерном привлачношћу опасног противника забавилиштима старог Сити-а. Овај крај је последњих дана добио и осам биоскопских дворана, са по преко хиљаду седишта“...

Ова места, која Фридрихов Град чине данас међународно свето место за општу заборавност брига, недаћа и болова — привлаче нам милионе пријатеља свих нација, и свих вера!“

Осам колоса.

— Највеће зграде на свету. —

Огромна густина насељености на релативно малим размерама западних и америчких велеградова, диктовала је рађање облакодера, чији колоси личе на бајке из бујних дечијих прича!...

Статистика Чикашке Општине доноси врло занимљиви однос величине — кубатуре осам највећих зграда на свету.

Тај однос величине је представљен у овим милионским цифрама кубних стопа:

Фуринтир Март, највећи облакодер Чикага има 25,370.000 кубних стопа; на друго место долази Еквитебл Булдинг у Њу-Јорку са 24,200.000 кубних стопа.

Затим, иду: Моторс Булдинг у Детроиту са 23,500.000; Унион Труст Булдинг у Клевланду са 19,400.000; Релвеј Експрес у Сен Лујсу са 17,850.000, а исто толико и Унион Банка у Чикагу. Континентална Банка у Чикагу са 13,200.000 и Молворт Булдинг у Њу-Јорку са 13,050.000 кубних стопа.

На место тврђаве.

— Бивша тврђава претворена у азил и радионице. — Шта Пољаци раде. —

Војна надлештва предала су цео план старе варшавске цитаделе варшавској општини. Један део зграда тврђаве је употребљен за станове државних чиновника и намештеника. Други је део одређен за разне азиле, преноћишта и т. д. Бивше артиљеријске радионице су уређене као радионице и гараже разних општинских предузећа. У неким деловима цитаделе подиће се се лени паркови. Већ се приступило реализовању тога плана. У ову сврху је варшавска општина асигнирала 15 милиона злота.

Стручна спрема против туберкулозе.

15. септембра почиње у Риму организован од стране Римског Општинског Санитета кратки течај теорије и праксе, за болести плућа који има као задатак да образује кадрове и способне борце противу туберкулозе.

СЛУЖБЕНИ ДЕО:**Рад Општинског Одбора****ЗАПИСНИК**

Двадесет осме — Друге Редовне Седнице Одбора Општине Београдске, одржане 9. августа 1929. год. у 6 часова по подне.

Председавао Потпредседник г. Д-р Милосав Стојадиновић.

Деловођа г. Д-р Сава Мојић.

Од одборника били су г. г.: Михаило Л. Ђурић, Драг. Матејић, инж. М. Сокић, Р. Ј. Јовановић, Д-р Страшимир Милетић, Негослав Илић, Таса Максимовић, Милосав Ј. Матић, Бл. Ј. Антонијевић, Јован Дравић, Душан Ђ. Миличевић, Д-р Б. Пијаде, Д-р Љуб. Стојановић, Алберт Фирт, Ранко Живковић, Милан Стојановић, Крста Гиновић, инж. Ратислав Аврамовић, Трифун Јовановић, Влада К. Пегровић, Д-р Александар Леко, Димитрије Станчуловић, Хасан М. Ребац и Јосиф Фрид.

1.

По прочитаном записнику одборник г. Алберт Фирт примећује, да је у записник унето да је гласао друкчије него што је то било. Изјављује да је гласао против са г. Ранком Живковићем, али да је пре тога дао изјаву да на оном месту треба да се подигне истински Дом Културе, у коме ће новинари, књижевници, резервни официри и сва наша хумана и културна друштва имати свој заједнички дом. Исто тако г. Фирт моли да се записник исправи у томе што ће се два питања која је поставио на прошлој седници и то питање пијаца, и питање Малог Калимегдана одвојити једно од другог, пошто су у записнику помешана.

Ову исправку Суд је усвојио.

Одборник г. Ранко Живковић приметио је да у записнику не стоји да је он на прошлој седници поднео два питања и то: о извештају који је поднео приликом предаје Возног Парка, за који је тражио да се стави на дневни ред на једној од наредних седница, а друго питање о нестанку цаква у Електричној Централни, на које је већ добио одговор. И ова примедба усвојена је од стране Суда.

Одборник г. Ратислав Аврамовић молио је да се записник води потпуније и упозорио је да у записник у опште није ушло једно његово питање које се тиче одређивања места за децу на Калимегдану код Града. Замера што то питање није поменуто чак ни по наслову.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић објаснио је да је смисао кратких питања такав да она не могу улазити опширније у записник, ни са разлога јер се она не истичу као

тачке дневног реда о којима би се, у смислу закона имале доносити одлуке.

Г. Д-р Страшимир Милетић тражи да се у записник уноси суштина кратких питања.

Г. Милић Сокић примећује да у записник није ушла његова примедба „да Суд незаконито управља општинском имовином, јер је набавка на рачун репарација закључена за месец и по дана раније него што је Одбор обавештен о томе“.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић објашњава да по Закону о Општинама записник треба да садржи, пре свега, све одлуке које буду донете на седници Општинског Одбора. Исто тако г. Д-р Стојадиновић изјављује да је Суд узео у рад Пословник о раду Општинског Одбора који ће се изнети пред Одбор и којим ће се сва ова питања расправити.

Одборник г. Душан Миличевић молио је да у записник уђе текстуално његова мотивација приликом гласања за набавку из репарација која гласи:

„И ако се слажем са оном господом одборницима који су утврдили да се досадашњи начин сарадње Председништва са Одбором Општинским не може сматрати умесним и довољним, и ако, дакле, и ја налазим да Председништво не сарађује са Одбором на начин како би требало да са њим сарађује, гласаћу за предлог само зато, што је интерес Београда и његовог становништва, да се набавка именованих предмета што пре изврши. Гласам, дакле, само због тога: за“.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић приметио је ово у име Суда, па је записник са овим примедбама примљен.

2.

По другој тачци — саопштења Потпредседник г. Д-р Стојадиновић учинио је следеће саопштење Одбору:

„Суд Општински саопштава Општинском Одбору, да је комисија одборника, одређена за проучавање питања о Гасној Централни дошла до ових закључака:

1. — Првобитне услове у вези извештаја комисије експерата она је допунила;

2. — Тражи одобрење од Општинског Одбора, да на основу тих допуњених услова позове фирме: Франке Верке, Багам Мегуин и Друштво за Индустију Гаса из Аугсбурга, које је комисија стручњака из 11 надметача издвојила као најповољније за преговоре о

Гасној Централџ на уже надметање по допуњеним условима, да би једну од тих фирми могла предложити Општинском Одбору за закључење уговора за Гасну Централу."

Г. Душан Миличевић позивом овог саопштења предложио је да се оно учини на идучој седници као посебна тачка дневног реда.

Г. Јован Дравић молио је да се ово питање што пре реши.

Г. Милован Матић тражио је да се ово питање прво пречисти у Одбору, да се већина Одбора изјасни да ли је за подизање Гасне Централџ и изјавио је да је у комисији био противан томе да се на уже надметање позову само тројица понуђача, већ да се позову сви који желе поднети понуде.

Г. Благоје Антонијевић тражио је да се ствар детаљно претресе у Одбору и противан је да чланови одређене комисије имају право да праве погодбу за уступање Гасне Централџ.

Председник г. Д-р Стојадиновић објаснио је да је ово саопштење закључак комисије одборника која је изабрана да ово питање проучава и да је ово више један акт важности, да би се Одбор упознао са радом комисије. Иначе комисија према двома ранијим одлукама Одбора имала је право да услове допуни, да прими понуде, да их проучи и да једну од њих предложи Одбору као најповољнију. У сваком случају Одбор остаје суверен да с томе донесе крајњу одлуку.

Одборник г. Д-р Страшимир Милетић као члан комисије одборника обавестио је г. г. одборнике да је комисија решила да се Одбор упозна са радом комисије и да то буде у виду саопштења.

Затим је г. Д-р Стојадиновић саопштио Одбору да је деловођа Одбора г. Д-р Сава Мојић поднео оставку на свој положај из здравствених разлога и да ће Суд даље поступити према законским прописима у циљу избора новог деловође.

3.

На предлог Суда, који је мотивисао г. Д-р М. Стојадиновић истичући велике заслуге покојника око реорганизације наше артиљерије као и његове заслуге у опште Одбор је

РЕШИО :

Да се породици поч. генерала Мирка Милосављевића уступи бесплатно гробница бр. 8. парцела бр. 12. на Новом Гробљу, у знак признања његових заслуга за време ратова за ослобођење.

4.

На предлог Суда Одбор је

РЕШИО :

Да се 4. тачка дневног реда — Принудно каналисање имања у Београду скине с

дневног реда да би г. г. одборници имали времена да достављени им предлог проуче.

5.

Исто тако на предлог Суда Одбор је

РЕШИО :

Да се 5. тачка — Наименовање улица — скине с дневног реда да би се ствар боље простудирала.

6.

По питању набавке ивичњака, а на предлог Суда АБр. 16269 Одбор је

РЕШИО :

Да се набавка 6.000 м² каменних ивичњака која је решењем Одбора Општине Београдске АБр. 2864 од 8. III. 1929. год. и АБр. 7683. од 5. IV. 1929. год. уступљена ортачки г. г. Милораду Васићу и Милосаву Зорићу, уступи само г. Милосаву Зорићу, пошто су се именовани у међувремену разортачили, с тим да ову диферацију изврши г. Зорић у свему под условима под којима је иста уступљена ортачки г. г. Васићу и Зорићу.

7.

По предмету АБр. 17426 о измени одлуке о уступању плаца Црвеном Крсту Одбор је на предлог Суда

РЕШИО :

Да се одборска одлука од 31. маја 1929. год. АБр. 11922 измени с тим да тачка г.) гласи: „На случај да Друштво ликвидира или да престане дотичну грађевину одржавати на наведени циљ, Општина ће је преузети у својину без икакве накнаде. Но Општина на случај ликвидације Друштва Црвеног Крста може исту дати кажом друштву које би се образовало са истим циљем и које би њом руководило до евентуално постојног оснивања Друштва Црвеног Крста.“

Тачка д.) да се избрише.

Тачка е.) да гласи: По истеку горњег рока право уживања продужиће се и даље, ако дотична установа и даље одговара условима у тачци а.) и б.), о чему ће решавати тадашњи Општински Одбор.

8.

По питању колаудације радова у Стишкој улици Одбор је на предлог Суда АБр. 14338

РЕШИО :

Да се усвоји протокол коалаудирајуће комисије о пријему извршених радова у Стишкој улици и да се предузимачу г. Станојлу Бадеру, изж., исплати неисплаћени износ у Дин. 46.742.31 по одбитку свих општинских такса и државних дажбина и да се предузимачу врати задржата 5% допунска кауција, која је одбивена приликом исплате појединих рата, а да основна кауција остане као гаранција солидности посла до дефинитивног пријема улице од суперколаудирајуће комисије, која се треба састати 5. јануара 1934. год.

9.

По питању колаудације радова на канализацији у Општинској Кладници, а на предлог Суда Абр. 13901 Одбор је

РЕШИО :

Да се усвоји протокол колаудације радова на извођењу канализације у новој згради Општинске Кладнице, као и да се одобри накнадни кредит у суми од Дин. 51.921,78 ради исплате извршених а не предвиђених и од колаудирајуће комисије примљених као неопходних радова.

Одборник г. Радисав Аврамовић тражио је да се све ствари изнесе претходно пред комисију за колаудације, и да се тамо проуче, пошто претходно Техничка Дирекција припреми стручан елаборат.

Потпредседник г. Зајина изразио је своје жаљење што мора да изјави да та комисија није могла да отпочне рад, ма да су т. г. одборници, чланови комисије, по неколико пута звани на седницу.

10.

На предлог Суда Абр. 16543 Одбор је

РЕШИО :

Да се прими легат поч. Милорада Јанковића бив. трговца који је завештао хуманој установи Општине Београдске — Дому Стараца своје испокретно имање на углу Београдске и Његушеве улице бр. 35.

11.

На предлог Суда Абр. 17495 Одбор је

ИЗАБРАО :

За присутнике при кривичним истраживањима у смислу § 28. Кривичног Поступка и то:

I За Одељење Јавне Безбедности:

1. — Милорад Панчић, каф. Јованова бр. 35.
2. — Танастије Цеклић, каф. Змаја од Ноћаја 7.
3. — Велибор Јазин, каф. Вишњићева 4.
4. — Никола Павловић, трг. Југ Богданова 9.
5. — Петко Кикић, каф. Краљев Трг 25.
6. — Миле Мајер, трг. Страхињина Бана 49.
7. — Јосиф Поповић, трговац Битољска 6.
8. — Душан Кос, трговац, Змаја од Ноћаја 18.
9. — Војин Ковачевић, трг. Краљев Трг 21.
10. — Милош Мијатовић, каф. Краљев Трг 5.
11. — Љубиша Жинковић, каф. Краљев Трг 9.
12. — Јова Пејовић, бифеија, Ускочка бр. 2.
13. — Леон Б. Јосиф, прод. слика, Чика Љубина 6.
14. — Јаков Аврамовић, трг. Риге од Фере бр. 3.
15. — Костадин Крстић, трг. Страх. Бана бр. 30.
16. — Чедо Матић, трг. Васина 2.
17. — Михајло Гајић, трг. Краљев Трг 2.
18. — Тодор Милишић, трг. Краљев Трг 44.
19. — Мика Алфандари, каф. Краљев Трг 6.
20. — Лазар Драгић, трг. Краљев Трг 8.

II За Саобраћајно Одељење У.Г.Б.:

1. — Воја Радосављевић, обућар, Позоришна 2.
2. — Милан Трајковић, Змаја од Ноћаја 2.

3. — Ђорђе Веселиновић, кројач, Позоришна 2.
4. — Душан Турчин, трг. Позоришна 2.
5. — Михајло Стојановић, трг. Кисељев Споменик 2.
6. — Радован Радосављевић, трг. Ки. Споменик 2.
7. — Душан Вељковић, трг. Коларчева 2.
8. — Живан Степанчевић, трг. Кисељев Споменик 5.
9. — Боровоје Милетић, лекар, Поенкареова 4.
10. — Васа Сујић, лекар, Поенкареова 8.
11. — Максим Крстић, фризер, Поенкареова 17.
12. — Младен Маџаревић, фризер, Поенкареова 144.
13. — Стеван Вујосевић, обућар, Поенкареова 20.
14. — Никола Маркер, столар, Поенкареова 22.
15. — Драгољуб Пешић, књијар, Поенкареова 21.
16. — Живко Петровић, фризер, Дечанска 4.
17. — Михаило Гајић, фризер, Дечанска 44.
18. — Васа Јовановић, обућар, Дечанска 3.
19. — Никола Јузабашкић, трг. Коларчева 2.
20. — Радомир Гешић, друкер, Обилићев Венац 5.

III За Одељење Опште Полиције У.Г.Б.:

1. — Станислав Јанковић, пензионер, Подришка 8.
2. — Марко Радовић, бифеија, Краљев Трг 29.
3. — Јанићије Станковић, бифеија, Краљев Трг 8.
4. — Михаило Белић, пекар, Краљев Трг 6.
5. — Михајло Гајић, хотелијер, Краљев Трг 2.
6. — Милош Мијатовић, бифеија, Краљев Трг 7.
7. — Риста Костић, фотелијер, Краљев Трг 9.
8. — Здравко Б. Саломон, трговац, Кр. Петра 49.
9. — Лоренц Витман, кројач, Краља Петра 50.
10. — Влада Јовановић, фризер, Буре Даничића 8.
11. — Танастије Влаховић, фризер, Узун Миркова 5.
12. — Аврам Јовановић, трговац, Узун Миркова 5.
13. — Иван Ивановић, трговац, Васина 17.
14. — Сава Нешић, генерал у пенс. Карађорђева 57.
15. — Радисав Величковић, кафеија, Краљев Трг 13.
16. — Васа Николић, пекар, Узун Миркова 2.
17. — Милан Јовичић, фризер, Узун Миркова 2.
18. — Димитрије Ђорђевић, трг. Узун. Миркова 2.
19. — Светозар Лазаревић, уч. у пенс. Доситијева 11.
20. — Жарко Дачић, кафеија, Душанова 43.

IV За Кварт Теразијски:

1. — Љуба С. Ковачевић, стаклорезац, Његушева 14.
2. — Јован Стефановић, кафеија, Његушева 10.
3. — Кузман Зафировић, месар „Цветни Трг“.
4. — Крета Гиновић, месар „Цветни Трг“.
5. — Селимир Јанковић, месар „Цветни Трг“.
6. — Рада Бојовић, месар „Цветни Трг“.
7. — Коста Мијатовић, трговац, Његушева 29.
8. — Ђока Глигоријевић, кафеија, Његушева 19.
9. — Гојко Новитовић, бифеија, Његушева 19.
10. — Драгомир Максић, пекар, Краља Милана 89.
11. — Најдан Илић, кафеија, Краља Милана 110.
12. — Раде Бокић, кафеија, Краља Милана 111.
13. — Света Милић, трговац, Краља Милана 111.
14. — Мирко Ристић, пекар, Његушева 244.
15. — Василије Терзић, шустер, Његушева ул. до кафеане „Вардар“.
16. — Мика Алтарас, Краља Милана 99.
17. — Влајко Игњачевић, књијар, Кр. Александра 60.
18. — Стојан Михајловић, Кр. Александра 58.
19. — Рада Вуковић, бифеија, Његушева 12.
20. — Коста Јовановић, берберин, Његушева 12.

V За Кварт Дорћолски:

1. — Ђока Галетић, ковач Душанова улица
2. — Петар Петровић, трг. Душанова улица
3. — Владислав Томић, трг. Душанова улица
4. — Жарко Дачић, кафедија, Душанова улица
5. — Цветко Анастасијевић, трг. Душанова улица
6. — Миша Бадрић, обућар, Душанова улица
7. — Коста Скендеровић, пенс. Душанова улица
8. — Михаило Богдановић, кафеу. Душанова улица
9. — Тома Грубер, посластичар, Душанова улица
10. — Светозар Стојадиновић, трг. Душанова улица
11. — Ник. Јовичић, вин. трг. Душанова улица
12. — Манојло Марковић, кафеу. Душанова улица
13. — Бора Барух, трг. Душанова улица
14. — Ђока Васиљевић, фабрикант соде Кап. Мишина
15. — Антоније Константиновић, хлеббар, К. Мишина
16. — Јован Спасић, рентијер, Душанова улица
17. — Милосав Ђорђевић, рент. Дубровачка улица
18. — Милан Ђурчић, рент. Дубровачка улица
19. — Леон Леви, кафедија, Дубровачка улица.
20. — Милан Јанковић, хлеббар.

VI За Комесаријат Савске Полиције:

1. — Јоца Панић, кафедија, Карађорђева 6.
2. — Михаило Јовановић, кафеу., Карађорђева 6.
3. — Драгомир Стојановић, зидар, Сарајевска 56.
4. — Витомир Станојевић, каф. Сав. Пристаниште 18
5. — Боривоје Вујић, пекар, Сав. Пристаниште 20.
6. — Милија Станковић, каф. Карађорђева 19.
7. — Таса Аврамовић, Карађорђева 19.
8. — Ђорђе Поповић, берберин, Карађорђева 21.
9. — Илија Станојевић, каф. Карађорђева 10.
10. — Мита Годофански, берберин, Сав. Прист. 14.
11. — Јован Митровић, пекар, Карађорђева 16.
12. — Димитрије Нешић, биф. Карађорђева 18.
13. — Јосиф Јагодник, трг. Сав. Пристаниште 24.
14. — Влада Јаковљевић, трг. Сав. Пристаниште 24.

VII За Кварт Савамаљски:

1. — Таса Нераић, гвожђ. трг. Карађорђева 61.
2. — Милош Милошевић, гвожђ. трг. Карађорђева
3. — Сима Лазовић, гвожђ. трг. Карађорђева 63.
4. — Димитрије Бирташевић, гвож. трг. Карађорђева 77.
5. — Новак Станисављевић, хотелијер Царинска 3.
6. — Љубивоје Ђорђевић, каф. Црногорска 14.
7. — Аранђел Ж. Милојевић, каф. Карађорђева 28.
8. — Драгомир Јанковић, каф. Сарајевска 45.
9. — Димитрије Ђорђевић, каф. Карађорђева 45.
10. — Јоца Пајић, каф. Карађорђева 6.
11. — Милија Станковић, холијер, Карађорђева 19.
12. — Радомир Џелебчић, кафедија, Карађорђева 71.
13. — Јеремија Џелебчић, прод. дув. Карађорђева 71.
14. — Милан Добријевић, берберин, Карађорђева 69.
15. — Милан Ристић, пуцер, Поп Лукина 11.
16. — Сава Човић, кафедија, Бранкова 3.
17. — Петар Чупић, кафедија, Зелени Венац 18.
18. — Драгољуб Стојаковић, трг. Босанска 9.
19. — Арса Петровић, кафедија, Босанска 7.
20. — Данило Пантић, трговац, Босанска 15.

VIII За Кварт Варошки:

11. — Лоренц Витман, кројач, Краља Петра 50.
9. — Димитрије Нешић, биф. Краља Петра 41.

3. — Љубомир Ђирковић, пеглер, Краља Петра 41.
4. — Светолик Халасев, берберин, Краља Петра 50.
5. — Здравко Соломон, трг. Краља Петра 49.
6. — Жика Поповић, трг. Краља Петра 35.
7. — Милан Јечменица, трг. Краља Петра 35.
8. — Гаврило Леви, адв. Краља Петра 52.
9. — Љубиша Живковић, каф. Краљев Трг. 9.
10. — Милан Савић, пекар, Кнежев Споменик 2.
11. — Драги Милановић, биф. Обилићев Венац 52.
12. — Љубомир Минић, каф. Узун Миркова 99.
13. — Риста Цветковић, каф. Узун Миркова 11.
14. — Букус Леви, трг. Узун Миркова 8.
15. — Михајло Дојчиновић, адв. Цара Лазара 10.
16. — Хаим Бенцион, трг. Кнез Михајлова 37.
17. — Јоус Лазаревић, берберин, Обилићев Венац 52.
18. — Бошко Крстић, берберин, Кнег. Љубице 17.
19. — Радомир Спасовић, пекар, Зелени Венац 12.
20. — Милосав Ђирковић, трг. Кнез Михајлова 8.

IX За Кварт Палилулски:

1. — Душан Ј. Антонијевић, каф. Битољска 12.
2. — Серафим Димитријевић, рентијер, Битољска 62
3. — Јоле Петровић, бакалин, Битољска 54.
4. — Сима Хаџић, столар, Ратарска 4.
5. — Милован Вукосављевић, бербер., Битољска 53.
6. — Душан Свекојски, месар, Палилул. Пијаца.
7. — Ђорђе Христић, обућар, Битољска 53.
8. — Стојан Вељковић, пекар, Битољска 53.
9. — Мирко Алтарас, старинар Кр. Александра
10. — Милан Бабић, кројач, Таковска 27.
11. — Цветко Крављанац, каф. „Дечански Краљ“, Ратарска 118.
12. — Јеврем Шапонић, бравар, Таковска 2.
13. — Вукашин Вељковић, економ, Ки. Данилова 9.
14. — Коста Ђорђевић, рентијер, Битољска 59.
15. — Јован Ставрић, млекација, Таковска 25.
16. — Ђока Мирчетовић, предузимач, Главашева 18.
17. — Стеван Нешић, пензионер, Височка 2.
18. — Димитрије Спасић, фијакерист, Ратарска 60.
19. — Петар Марјановић, папуција, Поенкареова 18.
20. — Боривоје Милетић, лукс. пек. Поенкареова 11.

X За Комесаријат Топчидерске Полиције:

1. — Љуба Сиротановић, рентијер, Мајданска 1.
2. — Стеван Петровић, трг. Ситничка 25.
3. — Стеван Јакшић, пензионер, Ситничка 30.
4. — Светислав Ђурђевић, трг. Штипска 12.
5. — Димитрије Станковић, каф. Вој. Мишића 1.
6. — Петар Стаменковић, ћевапч. Вој. Мишића 1.
7. — Ђорђе Секулић, трг. Ситничка 19.
8. — Албин Рихтер, кафедија, Вајфертова 6.
9. — Ванђел Кофиловић, каф. Кабларска 6.
10. — Видосав Гавриловић, пенс. Овчарска 6.
11. — Никола Шуменковић, каф. М. Вељког 87.
12. — Стеван Нешић, кројач, Кабларска 3.
13. — Коста Бојовић, пензионер, Ситничка 25.
14. — Димче Матић, пекар, Кабларска 11.
15. — Ђока Панић, касап, Сењачка 11.
16. — Живорад Половић, трг. Сењачка 10.
17. — Радош Зајић, рент. Овчарска 1.
18. — Тома Војиновић, трг. Вој. Мишића 112.
19. — Вићентије Лазовић, трг. Мајданска 25.
20. — Андрија Матић, трг. Кабларска 11.

12.

На предлог Суда АБр. 14664 Одбор је

РЕШИО:

Да се као неупотребљив расходује следећи материјал Одељења за Одржавање Чистоће:

652 комада гвоздених лопата
109 „ чакља
139 „ гвоздених вила
14 „ пијукова
130 „ ђубровника
7 „ гвоздених грабуља
120 „ дрвених лопата
151 метар гумених црева.

Исто тако да се на предлог Суда АБр. 15864 расходује угинула кобила Марица, а по предлогу АБр. 16298. да се расходује угинули коњ Алат.

13.

На предлог Суда АБр. 13656 Одбор је

РЕШИО:

Да се Управнику Добара г. Вељи Ф. Павловићу изда пуномоћство које да гласи:

ПУНОМОЋСТВО

Суд и Одбор Општине Града Београда на основу тач. VI чл. 86. Зак. о Општинама а у вези одборске одлуке са седнице од 9. августа 1929. год. овлашћују г. Вел. Ф. Павловића, Управника Добара Општине Београдске, да Београдску Општину у њеним правним пословима, у погледу општинских добара, пред свима судовима и властима пуноважно заступа.

Он може у име Општине општинска добра давати под закуп, уговоре о закупу закључивати, тужбе за неплаћене закупнине подизати, од истих одустајати и по истима равнати се, сва општинска потраживања, која проистичу из закупа општинских права и добара обезбеђивати и стављена обезбеђења скидати, тужбе за самовласно заузеће општинског имања подизати и у опште све правне послове код судова и власти вршити, који се односе на управљање општинским добрима, само и искључиво по претходном писменом наређењу Суда.

Ово пуномоћство на другог не може пренети.

Председник
Београдске Општине,
М. Савчић.

Потпредседници
Д-р М. Стојадиновић
В. Зафина.

14.

По предмету експропријација и апропријација, Одбор је на предлог Суда АБр. 17153, 17529, 17530, 17531, 17532, 17533, 17534, 17535, 17536, 17537 и 1538.

РЕШИО:

1. — Да се изврши експропријација имања Мирослава Спалајковића и Милана Српкића у Краља Александра ул. путем комисијске процене, без обавезе о исплати, јер је ова експропријација у вези са експропријацијом целог блока који је предвиђен Генералним Планом за Оперу Св. Марка.

За процене од стране Општине одређују се инжењери т.г.: Паун Јокоимовић и Живко Туцаковић.

2. — Да г. Д-р Никола Крстић и Милица Крстић уступе Општини 10% бесплатно земљишта, од целокупног имања за улице а resto дим се плати по 2.000,— динара од 1 м². Преносну таксу плаћају обе стране по пола.

3. — Да се за део земљишта који се експроприше од имања г. Витомира Станојевића у Соколској ул. апроприше део земљишта Регулационог Фонда Општине Београдске из Макензијево ул. и обрачуна м² за м².

Разлику да плати по 700,— дин. м².

Пошто имање добија већу вредност (чл. 28. Грађев. Закона) сопственик је дужан да плати 10% постојећег имања, рачунајући по

Пошто имање добија већу вредност (чл. 28. Грађев. Закона) сопственик је дужан да плати 10% постојећег имања, рачунајући по 700,— дин. по

м², што износи $\frac{214 \times 700}{100} = 14.980,60$ дин.

Преносну таксу сноси купац.

4. — Да се имању г. Радмила Крстића у Милешевској ул. апроприше део имања Регулационог Фонда Општине Београдске по 250, дин. по м². Сопственик има да уступи 10% од постојећег имања по цени од 250,— динара по м² пошто имање добија већу вредност (члан 28. Грађевин. Закона) што износи $\frac{300 \times 250}{100} = 7.500,—$ дин.

Преносну таксу сноси купац.

5. — Да се изврши замена делова имања Тодора Фарбо, Хермине Елезовић и Рад. Елезовић, потребних за орондисање парцела и то на тај начин што ће се обрачунати метар за метар, а разлика плати по 200,— дин. по 1 м². Пошто овим орондисањем парцела 84. добија већу вредност (чл. 28. Грађ. Закона) сопственици су дужни да плате још 10% од целокупне парцеле по 200,— дин. по 1 м² што износи $\frac{(253 + 171) \times 200}{111} = 8.480,—$ дин.

Сопственик има да да изјаву да за улице уступа бесплатно.

Преносне таксе сноси купци.

6. — Да се апроприше део земљишта Регулационог Фонда О. Б. имању Илије Јањића у Влајковићевој ул. ради изласка на регулациону линију, а по цени од 1.200,— динара по 1 м².

Преносну таксу сноси купац.

7. — Да се апроприше део земљишта Регулационог Фонда О.Б. имању Александра Милековића у ул. Краљице Наталије, а по цени 900,— дин. м².

Преносне таксе сноси купац.

8. — Да се апроприше део земљишта Регулационог Фонда О.Б. имању г. Ристе Полића у ул. Краљице Наталије, а по цени 900,— динара по м².

Преносне таксе сноси купац.

9. — У вези раније одборске одлуке од 2. XI. 1927. год. Абр. 21437. у односу на експропријацију имања г. Гавриловића, може му се уступити плац Регулационог Фонда О.Б. на углу Милешевске и Подрињске ул. по тако да се г. Гавриловићу урачуна и половина већ експроприсаног земљишта које је дошло под улицу ради проширења Милешевске ул. рачунајући по 400,— дин. од м², тако да откупна цена заједно са постојећим грађевинама на овом земљишту буде 225.000,— дин. Преносне таксе сносиће обе стране по пола.

10. — Да се апропришу делови земљишта Регулационог Фонда О.Б. имању Г-ђе Марије Радовић из Молерове и Хари Берине ул. по цени 450,— дин. м². Преносне таксе сноси купац.

11. — Да се апроприше део земљишта Регулационог Фонда О.Б. имању г. Душана Грегоровића у Дубљанској ул. а по цени 300 дин. по м². Преносне таксе сноси купац.

15.

На предлог одборника г. Ранислава Аврамовића а по пристанку Суда Одбор је

РЕШИО:

Да се 15. тачка дневног реда — Одобрење парцелације Друштва „Неимар“ А.Д. скине с дневног реда и да се проучи у комисији.

16.

По питању закупа земљишта Г-ђе Анке ул. Светомира Николајевића, Одбор је већином гласова

РЕШИО:

Да се одбије предлог Суда Абр. 13343 да се плац Г-ђе Николајевић на углу Јованове и Вишњићеве улице узме у закуп за 5 година по цени од 18.000,— динара месечно ради проширења пијаце у Господар Јовановој ул.

17.

Код тачке кратких питања одборник г. Влада Петровић покренуо је питање задужења Удружења Југословенског Учитељства у суми од 400.000,— динара.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић изјавио је да ће се ово питање ставити на дневни ред за идућу седницу.

Одборник г. Ранислав Аврамовић известио се што ће моћи неко време присуство-

вати седницама Одбора и раду у комисијама пошто иде у бану.

Поводом колаудирања калдрме г. Аврамовић упутно је г. председавајућем писмено питање о колаудовању извршених калдрма и исправкама уговора и услова за нове радове са молбом да му се на једној од идућих седница одговори на то питање.

Одборник г. Негослав Илић упутно је питање о поступку општинских органа у радионицама, где се, како се радиници жале, од њих траже изјаве да ће добровољно радити прековремено, а да неће тражити да им се зато плати.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић изјавио је да ће се ова ствар проверити и обавештење дати на идућој седници.

Одборник г. Ранко Живковић поставио је питање кад ће се ставити на дневни ред експозе који је предао пре два месеца приликом предаје Возног Парка.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић одговорио је, да ће се то питање изнети на једној од наредних седница.

Одборник г. Милован Матић скренуо је пажњу да се на Савском Пристаништу налази већа количина гвожђа, спремна за кеј која пропада.

Исто тако г. Матић скренуо је пажњу да се на пијацама поред намирница може да добије сас, поводом чега је поднета представка Колонизалног Удружења. Моли да се ово питање узме у разматрање.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић изјавио је да ће се за решење читавог сплета питања о пијацама образовати доцније једна комисија која ће сва та питања проучити.

Одборник г. Алберт Фирт молио је да се ново направљене улице одржавају у реду и скренуо је пажњу на Скопљанску улицу која је пуна рупчага.

Исто тако г. Алберт Фирт молио је да се примењују одлуке о прикључним таксама које је Одбор већ донео на његов предлог.

Најзад г. Алберт Фирт моли да се изда наређење овима одељењима да са приватним лицима и са корпорацијама опште снаго како то Закон налаже, наводећи при том случај Електричне Централне која је одбила да да одговор Удружењу Инсталатера Електричара.

Одборник г. Драгиша Матејић предложио је да Општина Београдска узме видлог учешћа у сахрами великог пријатеља нашег народа Д-р Рајса и да се једна улица назове његовим именом.

Одбор је једногласно прихватио предлог.

Одборник г. Ранислав Аврамовић молио је да Општина Београдска води евиденцију свога утрошка воде, јер је констатовано да је 4.000 домова без водомера, где се вода може трошити колико се хоће, а међутим

вишкови воде стављају се на рачун грађанима који имају водомер.

Одборник г. Крста Гинових упозорио је да је Санитетско Одељење објавило преко новина списак лица кажњених због неуредности и нечистоће и да су том приликом назначене као кажњене фирме које у опште нису биле кажњене, чиме је нанета велика штета. Моли да се у будуће то не дешава.

Одборник г. Д-р Страшимир Милетић молио је за обавештење зашто извесни крајеви Београда имају воду изјутра па тек у вече.

Исто тако г. Милетић упозорио је на рад Одсека за Издавање Уверења и моли да се тешкоће и злоупотребе у раду овог Одсека отклоне.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић изјавио је да ће се сви ови случајеви проверити, па је затим седница закључена у 9 и по часова у вече.

Заступа Председника
Београдске Општине

Деловођа,
Д-р Сава Мојић, с. р.

Потпредседник,
Д-р М. Стојадиновић, с. р.

Решења Суда, наредбе и саопштења

Проглас Београдске Општине

Поводом конгреса „Фидак“ Суд Општине Београда дуптио је јуче београђанима ова проглас:

Београђани!

Овогодишњи конгрес међусавезничке организације ратника „Фидак“ коју сачињавају чланови из девет савезничких држава, одржаће се у Београду од 1—10 септембра ове год.

Ови конгреси, којих је до сада било девет, одржавани су у престоницама појединих савезничких земаља. Они су увек била видна манифестација савезничке верности и имали за главни циљ: одржање трајнога мира међу државама на бази међународног уговора донетих по завршетку великог рата.

На свима досадашњим конгресима учесници су имали прилике да се увере, колико је признања и поште одавано од стране званичних представника и најширих народних слојева бившим ратницима; онима који су највише жртава дали и који сад кроз ове конгресе на најубедљивији начин указују на ратне страхоте и који су најјача залага верности и трајања мира међу народима.

Делегације наше државе, које су на прошлим конгресима представљале наше ратнике, дочекиване су и поздрављане са највећим одушевљењем како у Америци тако и у свима европским савезничким државама.

Пажња која је приликом тих конгреса указивана нашим делегатима увек је имала за циљ, да истакне високу вредност наше савезничке оданости и значај великих жртава, које је наш народ поднео у исполинској борби за своју слободу и уједињење.

Наш народ свих оних крајева кроз које ће проћи како наша браћа по оружју Французи, бивши ратници са Солунског Фронта, тако и остали делегати наших савезника: Белгијанаца, Американаца, Француза, Енглезе,

Италијана, Пољака, Португалаца, Румуна и Чехословака — уверени смо, да ће умети и овом приликом да поздраве и дочека наше узорите госте са оном истом љубављу и искреношћу, на коју су и наши делегати наилазили у сличним приликама у њиховим земаљама.

Наши Београђани, у чијој ће се средини сви мили и драги гости највише задржати, својим гостољубљем и срдечношћу треба да посведоче сву ону љубав, коју цео наш народ гаји према свима онима, који су за добро човечанства са нама заједно дали толико скупотних жртава.

Београђани,

Изађите у што већем броју у недељу 1. септембра у 6 час. ујутру на железничку станицу, да поздравимо добродошлицом своје драге госте и савезнике, којима желимо да њихов десети конгрес у нашој престоници буде пун плодног и срећног рада за слогу и мир међу народима.

Добро нам дошли верни пријатељи из најтежих дана. Срећан Вам рад!

Из Суда Општине Града Београда, 26 августа 1929 године.

Дозиђивање судских апсана у Управи Града Београда.

Суд Општине Београдске на основу реферата своје Техничке Дирекције, а желећи да се апсане Београдског Суда у дворишту Управе Града дотерају како у хигијенском тако и у просторном погледу, донео је следеће решење, којим је одобрио кредит за дозиђивање споменутих зграда:

На основу чл. 91. и 97. Зак. о Општинама и чл. 3. Зак. о изменама и допунама истог законика од 12. II. 1929. год. и чл. 2. измена и допуна у истом

законику од 11. III. 1929. г. Суд Општине Београдске

РЕШАВА

Да се одобри кредит у суми од динара 272.504,73 за дозиђивање зграде за апсане и архиву Првостепеног Суда у дворишту Управе Града Београда и посао уступи Александру Новаковићу као најнижем понуђачу.

Издатак пада на терет буџ. пар. 28/1.

Решење у препису доставити Фин. Управи, Месној Контроли и Главном Књиговодству.

Решено у Суду Општине Београдске на дан 15. августа 1929.

Суђења по проневерима у Београдској Општини.

Пред Првостепеним Судом за град Београд одржани су претреси по кривцама ниже поменутих бивших службеника Општине Београдске за дела утаје Општинског новца у службеној дужности и то:

1. Луки Влаисављевићу, бив. инкасанту Дирекције Трамваја и Осветљења Општине Београдске, који је на претресу одржаном 17. ов. месеца осуђен на 6 месеци строгог затвора на губитак грађанске части за годину дана као и да накнади Општинској Благајни сву штету и судске трошкове.

2. Владимиру Миладиновићу, бив. инкасанту Дирекције Трамваја и Осветљења Општине Београдске, који је на претресу одржаном 17. ов. месеца осуђен на две године робије као и да накнади Општинској Благајни сву штету и судске трошкове.

Претрес који је одржан на дан 21. овог месеца пред Првостепеним Судом за град Београд по кривци Тихомира Топаловића, бив. инкасанта Дирекције Трамваја и Осветљења Општине Београдске, одложен је на захтев Општинског Пуномоћника, а да би се актима кривце Топаловића сајузила акта кривце Јована Цветковића, бив. рачунског ревидента Дирекције Трамваја и Осветљења Општине Београдске, који је оптужен за дело фалсификата уз саучесништво Тихомира Топаловића.

Из Правобран. Одсека Општине Града Београда.

Судско решење о преносу сточних пасоша доведене стоке на Беогр. Сточни Трг и Кланицу

На основу чл. 94. и 95. Закона о општинама и чл. 3. о изменама и допунама истога за-

кона од 12. фебруара 1929. год. као и §§ 525, 526, 527 и 528 Санитетског закона Суд Општине Града Београда

РЕШАВА :

Да од данас па у будуће сва стока, како крупна тако и ситна, која се буде доводила на сточни трг и уводила у Кланицу ради клања, приликом овога прелаза исте у власништво другог лица, мора се претходно извршити пренос пасоша дотичне стоке на новог власника и наплатити прописна такса из ТБр. 397. Закона о таксама, без обзира на кога је пасош дотичне стоке до тога дана гласио, под којим је условима нови купац дотичну стоку купио; да ли живом или по тежини у закланом стању. Ово се решење има доставити: Шефу Кланице, Пијачнога одељења и Надзорнику сточнога трга да по њему имају строго поступати.

Председник

- Београдске Општине,
М. Савчић.

Потпредседници
Београдске Општине,
Д-р М. Стојадиновић
В. Заћина.

Из Таксено-привредног Одсека.

Примећено је у последње време, да поједина лица запремају улице и уличне тротоаре: столовима, грађевинским материјалом, робом и другим, непријављујући то запремање Таксено Привредном Одељењу Општине Града Београда, ради разреза и наплате таксе по ТБр. 396 и 397. таксене тарифе.

Поред тога, дешава се још и то, да хотелијери, ресторатори и закупци осталих локала држе музичке групе, приређују концерте, забаве, представе, часове играња, хрваке, боксерске утакмице и друго без предходне пријаве и одобрења од стране овога Одељења, не уплативши предвиђену таксу по ТБр. 407. таксене тарифе.

Како се овакав поступак противи постојећим законским одредбама и на тај начин очигледно штете интереси Општине, која то тако највећим делом црпи своје приходе путем наплате такса, то се овим путем скреће пажња свима лицима, која су позвана самим законским прописима на пријаву и уплату општинске таксе, да за сваки напред наведени случај благовремено подносе пријаве ради разреза и наплате таксе. Тако исто се позивају да подносе и потребне одјаве о престанку било заузећа или музике, како би се отворене партије могле затворити, да се не би разрезана такса и даље водила на дугу.

Све напред наведено важи и за таксене обвезнике за истицање и држање фирми, с тим, да су они дужни поред пријаве о истицању фирме, подносити и одјаве на случај престанка фирме, као и извештај о свакој промени, на случај пресељавања радње из

једног у други локал и уступања радње друге лице.

За непријаву и одјаву, поред редовне таксе, дотично лице исплатиће и казнену таксу.

Најзад, обавештавају се и сва она лица, која буду добила налоге за исплату дуговањих такса, да исту одмах исплате, како се не би вршила наплата егзекутивним путем на основу чл. 32. Закона о Таксама.

Из Таксено Привредног Одсека Општине Града Београда 21. августа 1929. год. ФУБр. 1969.

Пажња грађанству

Од 15. августа ове год. трамваји пруге Бр. 2, који сада саобраћају само до Жагубице продужују вожњу преко Палилуле и Душанове улице до Калимегдана и обратно. Локална Палилулска пруга Бр. 8 укида се.

О овоме се извештава грађанству ради знања и управљања.

Из Дирекције Трамваја и Осветљења ДБр. 15291.

Опомена грађанству о зидањима у Београду

У жеку грађевинске сезоне, Суд Општине принуђен је да грађанству понова и то последњи пут скрене пажњу на извесне законске одредбе.

1.) По чл. 158-а. Измена и допуна закона о Општинама:

„Ко подиже или поправља у Београду грађевине без одобрења Општине Града Београда или то ради мимо датог одобрења, да се казни новчано са 10% процене вредности целе грађевине у корист Регулационог Фонда с тим, да му се и грађевина одмах о његовом трошку поруши ако он то сам не учини.

Истом казном да се казне, као саучесници и предузимач и мајстори који зидају такву грађевину“.

2.) По чл. 3. грађевинског правилника за Град Београд:

„Како дозвола за грађење, тако и одобрен план зграде, морају се на месту грађевине у свако доба показати на увиђај техничким члановима Грађевинског Одбора или Општинском инжињеру“.

Органи Грађевинског Одбора имају

право да обуставе рад ако им се не покаже одобрен план или оверена копија.

3.) По чл. 10. Грађевинског Закона за Варош Београд:

„Сопственик грађевине дужан је Општинском Суду да пријави грађевинара, који је за вршење грађевинских прописа овога закона као и за све неправилности у раду одговоран.“

4.) При Грађевинском Одбору образована је Контрола Зиданја са стручним контролорима, који имају право да контролишу зидање свих зграда по одобреном плану, као и да пријављују и обустављају бесправна зидања.

Ови контролори снабдевени су легитимацијама са фотографијама овереним од стране Суда Општине.

Сва друга лица, која се представљају као контролори и уцењују грађане, обичне су варалице и треба их одмах предати полицији.

За одобрење израде канализације приватних имања

Грађанству Града Београда ставља се до знања, да је Суд Општине Града Београда, решењем својим ТДБр. 6784 од 30-VII-929. године

РЕШИО:

„Да Канализационо Одељење не одобрава планове по изради канализације приватних имања све дотле, док сопственик не поднесе потврду Одељења за Одржавање Чистоте, да је се пријавио за чишћење старе јаме“.

Из канцеларије Канализационог Одељења О.Г.Б.

ИСПРАВКА

Књиговодство Водовода актом КВБр. 1331. од 7-VIII-1929. год. извештава, да је пуномоћнику Општине Града Београда Господину Божићу, погрешно послат извештај да Београдска Задруга дугује Општини за воду, 15.586.— динара и да је тај извештај послат услед тога, што су у прошлој 1928. год. погрешно вођене две партије за једну исту зграду.

Уредништво је умољено, да ову исправку објави пошто је Београдска Задруга свој дуг за прошлу годину на време измирила, а ова је погрешка у Књиговодству тек доцније запажена.

Број кућа и домаћинстава у Београду

Пошто је срећен статистички материјал о броју кућа и домаћинстава у Београду, а према резултатима пописа од 15. марта о. г., г. Д-р Мил. Сојадиновић, председник Београд. Општ. дао је јавности ово обавештење:

Посао око сређивања статистичког материјала добивеног пописом од 15. марта т. г. иде правилно својим током. Тај посао обавља Статистички Одсек поред својих редовних дужности. Управо, само оно особље које се раније занимало израдом и исправкама бирачких спискова, сад ради чисто статистичке послове у Одсеку; остало особље, као и досад, води администрацију, која није ни мала ни незнатна.

После података које сам ја већ саопштио јавности, сређени су и обрађени још извесни подаци. Ја ћу их сукцесивно саопштити јавности. Овом приликом позабавићу се резултатом пописа у колико се односе на бројеве кућа и домаћинстава у Београду.

Укупно је, приликом последњег пописа, нађено у Београду 20.000 кућа (равно 20.47). Пораст према 1921 заиста је велики, сразмерно већи него што је и сам пораст становништва. Јер, кад је вршен последњи државни попис становништва, нађено је у Београду кућа овега око седам и по хиљада (7.465). Тај попис, истина, није био обухватио и предграђа Београда, већ само насеље у ужем атару Београда. Али је тешко претпоставити да су сва предграђа Београда имала, тада, више од једне хиљаде кућа за становање. Према томе је, у сваком случају, пораст за ових осам година више него двострук.

Интересантно је овде размотрити колико је кућа нађено у Београду ранијих пописа, према подацима Д-р Лазе Костића, у књизи „Београд у прошлости и садашњости“, (издање „Савремене Општине“ 1927). 1834 године Београд је имао, не рачунајући ту турске куће, свега 769 кућа. Дванаест година доцније (1846 год.) тај број се пење на 1714, рачунајући све куће. 1854 године број кућа прелази 2000 (равно 2011), 1859 године је само мало већи (2095), 1867 године износи 3478, 1874 године, по званичним подацима је нешто мало мањи (3372). Исто је тако, њихов број неједнак и код доцнијих пописа. 1890 је забележено да Београд има 6033 кућа, 1895 године 5317, 1900 године 5692, 1905 године 7985, а 1910 године 6964. То су све бројеви кућа добивени приликом општих пописа становништва у Србији. Међутим, кад је Београдска Општина крајем 1906 и почетком 1907 године, под руководством поч. Д-р Драгише М. Ђурића, вршила један специјалан попис кућа и станова у Београду, нађено је било у варошком реону свега 5370 кућа а ван реона 349, што значи за скоро 1000 мање него 1910 године, а за скоро 2000 мање него 1905 године.

Ово је само доказ да се потпуно тачан број кућа не може никако дознати код пописивања становништва, већ само онда, ако се врши специјалан попис кућа и зграда (евентуално и станова). Разлог је у томе, што пописивачи неједнако схватају појам зграда за становање, а детаљна упутства им се дају не толико у колико се односе на зграде колико на глав-

ТАБЕЛА БР. 2.

Број попис ног реона	РЕОН УГЛАВНОМ ОБУХВАТА	Број кућа од материјала			Укупан број кућа за стано- вање	На једну кућу до- лази ста- новника
		тврдог	слабог	дрвета		
I.	Кварт Дорћолски	919	239	88	1246	17,9
II.	Кварт Варошки	378	121	—	499	16,8
III.	Кварт Савамаљски	473	192	117	782	21,1
IV.	Кварт Теразијски	700	288	25	1013	17,5
V.	Палидула — Хаципоповац	1330	618	99	2047	15,9
VI.	Палидула — Булбулдер	1525	1047	141	2713	8,3
VII.	Кварт Врачарски — Савинац	1733	1166	42	2941	12,3
VIII.	Кварт Врачарски — Смед. Ђерам	1612	718	6	2336	10,9
IX.	Пашино Брдо	946	932	64	1942	5,1
X.	Душановац	693	476	107	1276	5,8
XI.	Сењак — Царева Гуприја	543	204	16	763	8,1
XII.	Топчидерско Брдо — Бањица	904	401	94	1399	7,0
XIII.	Топчидер — Дедиње	221	94	9	324	17,6
XIV.	Чукарица — Беле Воде	565	172	29	766	7,6
Укупно: апсолут. број		12542	6668	837	20047	11,3
у %		62,56	33,26	4,18	100,00	—

ни објекат статистичког истраживања: само становништво.

Апстрактно говорећи, на једну кућу долази у Београду мало више од 11 становника (20.000 кућа на 226.000 становника). Овако апстрактни, ови би бројеви изгледали прилично повољни. Али кад се зна да највећи део ових кућа није у стању у нормалним приликама, да пружи довољно хигијенских услова ни за 5 становника (довољно је потсетити на „куће“ у Јатаган Мали), онда ови бројеви не могу изгледати ни мало повољни.

Према класификацији самих пописивача, кућа тврдог зиданих било је у Београду 12 и по хиљада (12542), што значи скоро две трећине свију кућа; остале су све од слабог материјала (међу њима 837 дрвених).

Како су ове куће, и од каквог материјала, распоређене по појединим крајевима, Београда, видеће се из табеле која ће бити објављена у наредном броју „Београдских Општинских Новина“ (1. септембра).

Укупан број домаћинстава у Београду износи 54.569. То значи да на свако домаћинство просечно опадају незнатно више од 4 Београђанина. Разумљиво је да на селима, где је број деце већи и где се још могу опазити извесни остаци задружног живота, тај просечни број је већи. Али у варошима на западу, он није ништа већи, него напротив мањи.

У ствари, у целом Београду је било домаћинстава од само једног члана (домаћинства самаца) 5640, домаћинства од два члана 11.885, од три члана 11.104, од четири члана 9.305, од пет чланова 6.894, од шест чланова

4.246, од седам чланова 2.461, од осам чланова 1.237, од девет чланова 599, од десет чланова 348 и, најзад, од више него десет чланова (хотелска, касаринска и интернјетска домаћинства) 850.

Перема томе, највећи стварни број домаћинства у Београду представљају домаћинства од по два и три члана (преко 40 од сто свију домаћинстава). Све што је после тога број чланова у једном домаћинству већи, таквих је домаћинстава мање. Серија ових бројева силази скоро равномерно од већег броја ка мањем.

Детаљни географски распоред бројева домаћинства наћи ће онај кога интересује такође у Општинским Новинама. Овде је, вероватно, занимљиво утврдити да просечан број чланова једног домаћинства у варошким реонима варира минимално. Он се креће од 3,7 чланова на једно домаћинство (Булбулдер) па иде 4,4. Већи је само у оним деловима Београда где има приличан број војске. Тако у Варошком Кварту (подразумевајући ту и Град) на једно домаћинство долазе 5,4 члана; у Душановцу 5,6; Топчидер—Дедиње 14,4. То је, као што раније рекох, касарински тип домаћинства сем Душановца, где је тип сеоског насеља. Иначе, просечни број чланова домаћинства је приближно исти.

Код просечног броја становника једне куће разлике су много веће. Највише долази становника на једну зграду у Савамали (21 становник), па затим на Дорћолу (18), Топчидер—Дедиње (опет због касарна скоро 18), и у Варошком Кварту (17 становника на једну кућу).

ТАБЕЛА БР. 3.

Број пописног реона	Реон углавном обухвата	БРОЈ ДОМАЋИНСТВА СА ЧЛАНОВА										Укупан број домаћинства	На једно домаћинство долази чланова	
		један	два	три	четири	пет	шест	седам	осам	девет	десет			више од десет
I	Кварт Дорћолски	425	1018	1032	943	727	514	308	147	79	43	85	5321	4,2
II	Кварт Варошки	220	288	269	243	197	128	70	42	28	12	60	1557	5,4
III	Кварт Савамалски	437	686	748	675	538	342	184	102	52	33	99	3896	4,3
IV	Кварт Теразијски	614	776	786	699	492	300	176	114	57	32	99	4145	4,3
V	Палилула-Хајимоповац	872	1839	1695	1431	1050	602	358	190	82	47	110	8276	3,9
VI	Палилула-Булбулдер	560	1468	1286	1014	688	494	265	120	54	43	60	6052	3,7
VII	Кварт Врачарски-Савинац	1109	2098	1757	1364	1059	610	361	165	82	55	128	8788	4,1
VIII	Кварт Врачар.-Смед. Берам	617	1533	1506	1169	839	494	301	141	57	40	63	6760	3,8
IX	Пашино Брдо	117	553	547	488	373	202	132	53	21	13	10	2509	3,9
X	Душановац	127	416	312	304	201	141	75	33	15	7	17	1648	4,6
XI	Сењан-Царева Ђуприја	138	339	330	280	209	118	66	46	22	4	19	1571	3,9
XII	Топчидерско Брдо-Бањица	219	485	478	379	299	146	90	56	31	11	38	2232	4,4
XIII	Топчидер-Дедиња	28	74	67	61	53	29	22	7	3	2	41	387	14,4
XIV	Чукарица-Бела Воде	157	312	291	255	169	126	53	21	16	6	21	1427	4,1
	УКУПНО: апсолут. број	5640	11885	11104	9305	6894	4246	2461	1237	599	348	850	54569	4,1
	у %	10,33	21,78	20,35	17,05	12,63	7,78	4,51	2,27	1,10	0,64	1,56	100,00	—

Најмање становника на једну кућу долази на Пашином Брду и Душановцу (мало више од 5). Према томе у Душановцу скоро свака кућа има своје домаћинство. Па затим на Топчидерском Брду (7), Сењаку и Чукарици (по 8) и т. д.

Подаци које је пружио последњи попис пуни су поуке. Они се обрађују детаљно и Суд ће и из њих да прими многе индикације свога даљег рада и својих акција. Без добрих статистичких података, свака акција значи лутање по мраку. Ова Општинска Управа, међутим, свесна значаја статистичких бројева по сваку комуналну делатност, поклонила је њој много пажње, а у будуће ће јој поклањати све више.

При крају бих вам скренуо пажњу на околност да се у Статистичком Одељењу живи ради на сређивању свих података добивених на основу последњег пописа и иначе и кад то буде завршено жеља нам је да крајем ове године по сваку цену издамо један Статистички Годишњак. То ће бити први Статистички Годишњак који је једна Општинска Управа до сада у опште издала у нашој Држави.

Пријатно ми је констатовати да су иницијативе Општине Београдске, како код пописа тако и иначе, почеле да подражавају многе Општине у земљи, што је за похвалу. Не сумњамо да ће и наше остале организаторске иницијативе служити за пример осталима, а то са гледишта општих интереса није без значаја и не може се потцењивати.

Вероисповест београдског становништва.

Предајући јавности резултате пописа становништва по вероисповести 4. јула о. г., а који су званично и у табеларној форми отштампани у „Општинским Новинама“ од 11. јула о. г., подпредседник општине Г. Др Милосав Стојадиновић, дао је представницима штампе ову изјаву:

— Пошто је са разних страна показан интерес за ове податке, сматрам за потребно да и широј јавности пружим бар сумарне цифре у овом правцу.

Највише становништва у Београду исповеда православну вероисповест, укупно 179.976 лица, од којих 102.336 мушких и 77.640 женских. Римокатолика има укупно 32.054 (од тога мушких има 15.711 и 16.343 женске). Јевреја има 7.443 (3.751 мушких, 3.692 женске); муслимана 3.201 (3.042 мушкараца и 159 жена); евангелика, аугсбуршке и калвинске вероисповести уједно 2.993 (1.339 мушких и 1.654 женске). Све остале вероисповести су у Бео-

граду незнатно заступљене (Гркокатолика има свега 142, Старокатолика свега 30, без конфесије 96, свих осталих вероисповести уједно 289).

У процентима изражен, овај однос београдског становништва по вероисповести изгледа овако. Православни чине 79.5 од сто укупног броја становника (сами мушкарци 80.9 од сто, а саме женске 78 од сто). Римокатолици чине 14.2 од сто укупног броја (мушкарци 12.4 од сто, женске 16.4 од сто). Јевреји чине 3.3 од сто становништва (њихови мушкарци 3 од сто свих мушкараца, њихове жене 3.7 од сто свих београдских жена). Муслимани чине један и по проценат становништва београдског (сами мушкарци 2.4 од сто, а саме жене 0.1 од сто). Евангелици партиципирају са 1.3 од сто (мушкарци за себе са 1.1 од сто, а жене са 1.6 од сто). Све остале вероисповести не чине више од 2 про миле београдског становништва.

Интересантно је да је диспропорција између мушких и женских највећа код муслимана, па онда код православних. На 100 муслимана мушкараца долази једва 5 жена муслиманских, на 100 православних мушкараца 77 жена. Код католика и евангелика је више жена него мушкараца, а код Јевреја полози држе скоро балансе, са незнатним вишком мушких. Превага женских код католика и евангелика у месту где су мушкарци иначе далеко многобројнији налази несумњиво свој узрок у великом броју женске послуге из нових крајева. С друге стране, опет, муслимани, печалбари из Јужне Србије, долазе у Београд махом без породице. Интересантно је само напоменути, да разлика између мушких и женских код православног становништва Београда је скоро једнака у апсолутном броју колико и разлика у укупном броју мушких и женских целокупног становништва.

Према попису од јануара 1921. нису све вероисповести напредовале у једнаком размеру. Целокупно становништво је порасло за 102 процента, док су православни сами за себе порасли за само 76 од сто, римокатолици за 248 од сто, евангелици за 216 од сто, муслимани за 162 од сто, и Јевреји за 55 од сто.

Као престоница државе, која није више хомогена, Београд и сам све више губи ону без мало искључиву бројну превласт једне вероисповести, коју је пре рата показивао.

То је сумарна слика Београдског становништва по конфесији. Детаљни подаци ће бити отштампани у Општинским Новинама. Али сваки онај, кога детаљни подаци интересују, може их разгледати и у Статистичком Одељењу Општине (Бранкова бр. 2).

БОРБА ПРОТИВУ ОРИЈЕНТАЛСКОГ МУРДАРЛУКА:

Казне Санитета

Списак лица која су кажњена у августу 1929. г. због неисправности животних намирница и неисправности имања.

Кажњено је: млекација 60; месара 3; хлеба 9; пиљара 4; власника приватних станова — Београђана 75.

I. Кажњени су због продаје неисправног млека:

Душан Марковић, из Кумодража;
Радоје Бранковић, из Остружнице;
Милован Живковић, из Кумодража;
Раја Јовановић, из Кумодража;
Бећир Алимовић, из Београда, Кр. Милана ул.;

Сузана Рецер, из Бежаније;
Апостол Милошевић, из Београда;
Лепа Радомиров, из Борче;
Стана Гајић, из Бежаније;
Ана Менроп, из Земуна;
Димитрије Ђорђевић, из Калуђерице;
Николија Миличић, из Калуђерице;
Пера Суђук, из Сурчина;
Вата Марин, из Бежаније;
Миливоје Јаношевић, из Сурчина;
Велимир Пауновић, из Кумодража;
Боривоје Мишић, из Жаркова;
Боривоје Живојиновић, из Ресника;
Миливоје Ранковић, из Пећана;
Магдалена Јунг, из Бежаније;
Сима Дурковић, из Београда, Макензијева ул. 69;

Ђорђе Петровић, из Кумодража;
Трифун Стаменковић, из Вел. М. Луга;
Танасије Мијаковић, из Вел. М. Луга;
Гаврило Поповић, из Жаркова;
Недељко Петровић, из Београда, Поп Ташкова ул. 8;

Бошко Панчић, из Пећана;
Илија Сарајлић, из Остружнице;
Чедомир Цветковић, из Железника;
Панта Д. Тачић, из Раковице;
Петар М. Пајић, из Железника;
Јован Мирковић, са Бањице;
Драгутин Ђурић, из Кумодража;
Лазар Николић, из Остружнице;
Аранђел Милић, из Вел. Мокрог Луга;
Михајло Деспотовић, из Остружнице;
Стеван Ђурић, из Железника;
Мило Ђервановић, из Београда, Добрачина ул. 46;

Никола Андрејић, из Остружнице;
Милован Лазаревић, из Ресника;
Алекса Пауновић, из Ресника;
Лепосава Николић, из Миријева;
Љубица Радоњић, из Миријева;
Димитрије Радоњић, из Миријева;
Димитрије Митровић, из Малог М. Луга;
Танасије Стефановић, из Малог М. Луга;

II. Кажњени су због неисправног меса:

Злата Скендер, Сарајевска 45;
Милан Илић, Сарајевска 30;
Милош Марковић, пијаца Кален. Гувно;

III. Кажњени су због неисправног хлеба:

Трифко Спирић, пијаца Стари Смед. Ђерам, неисправан бурек;
Милан Стојановић, пијаца Ст. Смед. Ђер.;
Ђока Манојловић, Крунска 43;
Илија Трпковић, Крагујевачки Друм 22;
Захарије Качић, Јове Илића 27;
Риста Ђорђевић, Јове Илића 3;
Станислав Петровић, Ивковићева 23;
Јордан Тевдовић, Јове Илића 105;
Сима Филиповић, Милоша Великог 87;

IV. Кажњени су због продаје неисправног воћа:

Милош Анђелковић, пиљар, пијаца Каленића Гувно;
Назда Додић, пијаца Каленића Гувно;
Воја Марјановић, пиљар, пијаца Цветни Трг;
Никола Панић, пиљар код Бајлон. Пив.;

V. Кажњени су због држања свиња у двориштима кућа:

Анка Предојевић, Веселинова 25;
Јова Бурумија, пиљар, Вис. Стевана 29;
Адолф Кнол, зидар, Карловачка 1;
Миливоје Богојевић, лив., Гужанска 11;
Светозар Човић, армуник., Гужанска 20.

VI. Кажњени су због неисправног имања:

Љубомир Аксентијевић, Албанска 26;
Милорад Велшевић, магационер Желез. Станице, Славујска 147;
Благоје Терзић, железн., Славујска 153;
Андрија Ђорђевић, трг. агент, Славујска ул. бр. 155;
Никола Танацковић, ашч., Славујска 159;
Марко Јовановић, зидар, Славујска 161;
Станислав Стојановић, Славујска 173;
Петар Кузмановић, жанд. наредник, Славујска 175;

Рудолф Хадлец, молер, Славујска 179;
Илић и Клекер, Славујска 185;
Драгољуб Марковић, уч., Славујска 160;
Гавра Ђекић, мајор у пенз. Славујска 146;
Живко Крстић, трг., Славујска 144;
Ранко Габаревић, служитељ Варош. Суда, Славујска 136;
Александар Мушановић, раденик, Славујска ул. 140;
Милан Тасић, Шумадијска 93;
Сава Лојанчић, кафеџија, Космајска 56;

Милорад Живковић, ковач, Шабачка 21;
 Миливоје Николић, Митровачка 4;
 Марко Четновић, кочи., Митровачка 5;
 Спира Ђорђевић, зидар, Митровачка 3;
 Емилија Таубнер, домаћ., Митровачка 1;
 Влајко Цветковић, рент., Видинска 56;
 Душан Јовановић, кочијаш, Ј. Илића 32;
 Душан Голубовић, зидар, Крфска 30;
 Драгољуб Суботић, Крфска 24;
 Сава Ђорић, Крфска 28;
 Михајло Симоновић, лиљар, Крфска 14;
 Младен Јанковић, кап. I. кл., Крфска 15;
 Димитрије Тасић, учит., Крфска 13;
 Михајло Стокић, бакал., Вој. Мишића 91;

Коста Јовановић, трг., Скадарска 10;
 Христина Крстић, Цара Уроша 59;
 Рада Лукић, рент. Кр. Александра 144;
 Риста Димитријевић, рентијер, Кр. Алек-
 сандра ул. 126;
 Драга Мишић, Кр. Александра 101;
 Груја Грујић, месар, Таковска 43;
 Радисав Јевђенијевић, служитељ Банке,
 Кр. Владимира 36;
 Спасоје Јовановић, кравар, Кр. Владими-
 ра ул. 7;
 Стеван Радојчић, Војводе Анђелка 22;
 Баћук Росић, Војводе Анђелка 20-а;
 Киркор Багдасаријан, трг. Цвијићева 8;

СПИСКАК

ОДОБРЕНИХ ПЛАНОВА ЗИДАЊА ОД 9. ДО 23. АВГУСТА 1929. ГОД.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ СОПСТВЕНИКА	Улица и број имања	ИМЕ ПРОЈЕКТАНТА	Каква је зграда	Примедба
Јовановић Косара Марковић Јелисавета Нанић Властимир Бабић Драгутин Дучић Загорка Милосављевић Јован Шлехта Олга Швабић Симиша Лазаревић Ристосија Радовић Марија Карамарковић Љубица Стринцалић Милан Крстић Радмила Обрадовић Драгојло Марић Наталија и Милић Евгенија Весковић Винентије Симић Вукосава Радосављевић Алекса Марковић Јован и Милутин	Ратарска 147 Шантићева 4 Далматинска 77 Млетачка 5 Св. Наума 16 Топч. брдо, Нова ул. Тузланска 48-49 Симићева 4 Молер. и Хари-Ђер. Чика Павлова 36 Трнска 9 Милешевска 33 Теслина 13 Краљице Наталије Балканска Аврамова 5 Мајке Јевросиме 2 Цара Уроша 48 Кнез Михајлова 29 Књ. Љубице 8-10 Космајска 37 Царице Милице 15 Теразије „Касина“ Панчевачка 4 Битољска 2 Кнез Мих. Венац 40 Почерска 6 Гружанска 26 Краљ Милана 13 Гундулићева 19	Живановић Тома Матејић Никола Живановић Тома Милошевић Вељко Ивановић Чедо Влаисављевић Никола Швабић Симиша Путник Светислав Радовић Адолф Сташевски Вал. Пејчиновић Атанасије Борошић Ђура Јовановић Светозар Борошић Ђура Сташевски Вал. Поповић Владимир Стојадиновић Јован Драгичевић Чедо Петровић Јордан Јенч Франьо Јанковић Александар Пејчиновић Сиљан Тунер Лујо Петровић Јордан Брадиловић Мирко Симеоновић Ђорђе Гачић Петар	приземна приземна приземна приземна са 1 спратом са 1 спратом са 2 спрата приземна приземна са 1 спратом са 1 спратом са 4 спрата приземна са 1 спратом са 2 спрата приземна приземна приземна	дозифијив. надзиђивање преправке преправке и дозифијивање преправке дозифијив. на прв. употреб. преправке преправке на привремену употребу дозифијивање и надзиђивање

Из Одсека Контроле Зиданја

Извештај о најнижим и највишим пијачним ценама на београдској пијаци, а на дан 31. августа

Брашно				Поврће			
Брашно пшен. № 2	1 кгр.	3.50	3.50	Пасуљ	1 кгр.	5.—	7.—
Брашно пшен. № 1	"	4.—	4.—	Грзшак у зрну	"	16.—	20.—
Брашно пшен. бело	"	4.50	4.50	Кромпир нови	"	1.50	2.50
Брашно кукурузно	"	4.—	4.—	Лук црни	"	1.50	2.50
Хлеб пшен. црни	"	3.—	3.—	Лук бели	"	6.—	8.—
Хлеб пшен. бели	"	4.—	4.50	Боранија	1 кгр.	4.—	5.—
Месо				Тиквица	1 кгр.	2.—	3.—
Говеђина	1 кгр.	18.—	24.—	Шаргарепа	веза	3.—	4.—
Телећина	"	24.—	28.—	Купус сладак	1 кгр.	1.50	2.—
Јагњина	"	18.—	18.—	Купус кисео	"	4.—	5.—
Овчетина	"	18.—	20.—	Спањак	"	8.—	10.—
Свињетина	"	24.—	28.—	Рен	"	16.—	18.—
Свињско сушено	"	28.—	30.—	Кел	"	3.—	4.—
Кобасице	"	22.—	24.—	Келераба	1 пишла	1.—	1.50
Шваргле и чварци	"	22.—	24.—	Зелен за супу	"	1.—	3.—
Пршута	"	30.—	40.—	Патлиџан црвени	1 кгр.	1.—	3.—
Сланина сирова	"	25.—	26.—	Патлиџан плави	1 ком.	1.—	1.—
Сланина сува	"	26.—	30.—	Паприка љута	100 ком.	3.—	4.—
Сланина ужичка	"	40.—	50.—	Паприка туршијара	"	8.—	8.—
Маст свињска	"	28.—	28.—	Паприка бабура	"	8.—	8.—
Сало	"	30.—	30.—	Краставци	"	14.—	18.—
Лој нетопљен	"	18.—	18.—	Воће			
Риба				Јабукe	1 кгр.	4.—	10.—
Шаран	1 кгр.	20.—	30.—	Крушке	"	4.—	12.—
Сом	"	25.—	45.—	Брескве	"	16.—	20.—
Кечига	"	25.—	70.—	Грожђе	"	5.—	8.—
Смуђ	"	30.—	60.—	Шљиве	"	3.—	5.—
Штука	"	12.—	14.—	Лубенице	1 ком.	2.—	8.—
Бела	"	4.—	14.—	Диње	"	2.—	8.—
Млеко				Ораси	1 кгр.	8.—	10.—
Млеко слатко	1 литар	4.—	4.—	" чишћени	"	36.—	44.—
Млеко кисело	1 кгр.	8.—	10.—	Смокве	"	14.—	16.—
Масло	"	35.—	64.—	Лимуни	1 ком.	1.—	2.—
Кајмак	"	35.—	45.—	Неранџе	"	2.—	4.—
Сир обичан	"	16.—	26.—	Живина и јаја			
Сир сомборски	"	30.—	36.—	Кокоши	1 ком.	15.—	20.—
Сир качкаваљ млад	"	24.—	34.—	Гуске	"	20.—	35.—
Сир за мешање овчи	"	6.—	10.—	Патке	"	25.—	30.—
				Јаја	"	—80	1.—

Општинско Законодавство

Одредбе из закона о таксама о наплати такса код Општине Београдске

(Наставак)

Тар. бр. 392 а.

1. За израду споја од уличног канала плаћа се такса по вредности извршеног посла, ако га општина буде радила.

2. За употребу и одржавање уличних канала платиће сопственици зграда за сваки ограђени простор који је предвиђен чл. 10. правилника за везивање водовода од простора соба за становање, намештена соба, предсобље, кујна за кување, перионица, дућан, магацин као и купатило клозет месечно по 1.— дин.

3. Поред горње таксе за употребу канала на просторе, плаћаће сопственици још и специјалну таксу за употребу канала на локале и радње и то:

а) Хотели и гостионице I реда, барови, варијетет, нинарске радње и биоскопи месечно по 33.— дин.

б) Хотели и гостионице II реда, и бифеи месечно по 23.— дин.

в) Хотели и гостионице III реда, кафане, ашчизнице, ликерџијнице и посластичарнице месечно 18.— дин.

г) апотеке, дрогерије, пекарнице, лебарнице, бозарице, бурегџијнице, кобасичарнице, месарнице, шкембарнице, цвећарске радње и т. д. месечно 14.— д.

д) коњушнице, штале, стаје за стоку и гараже на сваких 20 кв. м. месечно по 5.— дин.

VII. Остале таксе.

Тар. бр. 393.

За обезбеђење од пожара годишње од непосредне порезе на зграде, на сваких 100 д по 10.— дин.

Тар. бр. 394.

Укинут.

Тар. бр. 395.

За дозволу за вађење леда из реке или са општинског земљишта:

а) од кола са једним коњем по 5.— дин.

б) од кола са два коња по 10.— дин.

Лед се може vadити и носити само са места које општински суд одреди.

Тар. бр. 396.

За запремање тротоара и улица испред кафанских и других радњи као и за запремање улица грађевинским материјалом општински суд може наплаћивати ове таксе:

I.

За запремање тротоара и улица испред кафанских и других радњи од 1 м² годишње и то:

Локал	I реда у улицама	I реда	40.— дин.
• I	• II	•	30.—
• II	• III	•	20.—
• III	• I	•	30.—
• I	• II	•	20.—
• II	• III	•	10.—
• III	• I	•	20.— дин
• I	• II	•	10.—
• II	• III	•	6.—

(Наставиће се)

II.

За запремање улица грађевинским материјалом, отворима за светларнике и спуштање предмета у подземна одељења ван регулационе линије од 1 кв. м. дневно по:

1. У улицама Кнез Михајловој, Теразије, Рајићевој, Трговачкој, Ускочкој, Делијској, Цар Уроша од Кнез Михајлове до Змај Ноћаја, Васа Чарапића, Вука Караџића, Чика Љубиној, Кнегиње Љубице, Кнежев Споменек, Обилићев Венац, Поп Лукиној, Псењаревој, Позоришној, Јакшићевој, Краља Милана, Макензијевој од бр. 1. до кафане Чубуре, Светосавској, Булевар Ослобођења, Краља Петра до Змај од Ноћаја, Топличин Венац, Узун Миркова, Београдска, Хајдук Вељков Трг, Његушевој, Дечанској, Косовској, Кајмакчаланској, Краља Александра до Београдске, Крунској, Дворској, Добрињској, Сремској, Немањиној, Милоша Великог, Краљев Трг, Скопљанској, Студеничкој, Масариковој, Франкопоровој, Богојављенској, Југовићевој, Симиној, Кнез Михајлов Венац, Кара-Ђорђевој, Зелени Венац, Војводе Мишића, Трг Престолонаследников, Грачаничкој, Иван Беговој, Чубриној, Кнез Лазара, Вилсонов Трг, Коларчевој, Краља Милутина, Београдској, Душановој, Господар Јовановој и Господар Јевремовој од 1 кв. м. дневно 0.90 дин.

2. У улицама: Краља Александра од Београдске до Смедеревског Београда, Сарајевској, Југ Богдановој, Краљевина Марка, Босанској, Краљице Наталије, Проте Матеје, Светониколској Трг, Херцеговачкој, Кнез Милетиној, Гробљанској, Ратарској, Таковској, Битољској, Зориној, Видинској, Хиландарској, Даничићевој, Смиљанићевој, Катанићевој, Катићевој, Релиној, Ресавској, Охридској, Крушедолској, Страхињина Бана, Скендербеговој, Цара Уроша од Змаја од Ноћаја до Душанове, Фрушкогорској, Змаја од Ноћаја, Делиградској, Војводе Миленка, Бирчаниновој, Војводе Добриња, Милоша Почепа, Гундулићевој, Гундулићев Венац, Кићаниновој, Солунској, Мајора Илића, Баба Вишњиној, Стишкој, Молеровој, Дурмиторској, Дринској, Авалској, Царице Миленке, Космајској, Бранковој, Каменичкој, Косачићев Венац, Царинско Пристаниште, Копитарева Градина, Буре Даничића, Теодосијевој, Добрачиној, Доситијевој, Призренској, Ловћенској, Зетској, Цетињској, Цариградској, Будимској, Драчкој, Скадарској, Зринској, Лицанској, Ресавској, Риге од Фере, Шафариковој, Мишарској, Пајсијевој, Ломиној, Велики Степени, Капетан Мишина до Душанове, Браће Недића, Краља Милутина, Кондиној, Војводе Миленка, Даничићевој, Драгачевској, Кочиној, Курсулиној, Лаудановој, Малајничкој, Мачванској, Муталовој, Невесинској, Влајковићевој од кв. м. дневно по 0.60 дин.

СЛУЖБЕНИ ОГЛАСИ**О Г Л А С**

За набавку 800.000 кгр. сена, 550.000 кгр. зоби и т. д.

Општини Београдској за исхрану своје стоке, потребно је 800.000 кгр. сена, 550.000 зоби, 400.000 сламе и 6.000 кгр. мекиња.

За горњу сточну храну одржаће се у Економату Општине Београдске, Узун Миркова ул. бр. 1. на дан 2. септембра 1929. године усмена лицитација. Услови се могу добити у Економату Општине Београдске.

ЕБр. 3900. Из Канцеларије Економног Одељења Општине Београдске од 21. августа 1929. године.

О Г Л А С

Пажња свима овлашћеним инсталатерима и претплатницима осветлења
— Правилник за извођење инсталација —

Суд Општине Града Београда решењем својим ДБр. 10062 од 12. IV. о. г. усвојио је за Дирекцију Трамваја и Осветлења „Правилник за извођење инсталација“ израђен од Клуба електро-машинских инжењера Удружења Југословенских Инжењера и Архитекта — Секција Београд.

Позивају се електро-инсталатери и претплатници да се при извођењу инсталација од 15. августа о. г., када овај правилник ступа на снагу, придржавају истог, пошто ће се по њему вршити контрола и пријем инсталација од стране стручних органа Дирекције Т. и О.

Правилник је општампан у књизи: „Модерно извођење електричних постројења г. Игора Језолова, инжењера Дирекције Т. и О., а може се добити у свакој књижари или у Инсталационом Одсеку Дирекције Т. и О.

Цена књизи је 50.— динара.

Из Дирекције Трамваја и Осветлења ДБр. 13689 од 25. јула 1929. г.

О Г Л А С

Конкурс за 20 контролора осветлења

Дирекција Трамваја и Осветлења, на основу решења Суда Општине Београдске ДБр. 13398 од 1. VIII. 1929. год., расписује

К О Н К У Р С

За 20 контрола осветлења са стручном спремом и то: свршена Сред. Тех. Школа; два разреда гимназије и мајсторски испит из електротехничке струке или четири разреда гимназије и Занатска Школа из електротехничке струке.

Кандидати уз молбе треба да приложе сва документа предвиђена чл. 12. Закона о Чиновницима и осталим Државним службеницима грађанског реда.

Молбе таксирани са општинском таксом подносити Секретаријату Дирекције Трамваја и Осветлења закључно са 15. септембром т. г.

Из Дирекције Трамваја и Осветлења ДБр. 14578 од 26. VIII. 1929. године.

О Г Л А С

Потребне зграде за Квартовне Полиције и Првостепени Суд

Општини Београдској потребне су од 1. новембра 1929. године зграде за квартове и то: Врачарски, Савамалски, Теразијски, Варошки, Комесаријат Топчидерске Полиције и Првостепени Суд за Град Београд.

Моле се сопственици који имају подесне зграде за горња надлештва, у крајевима дотичних квартова а вољни би исте зграде дати под закуп Општини Београдској, да своје писмене понуде поднесу Економату Општине Београдске, најдаље до 1. октобра 1929. године са тачно назначеном месечном киријом као и колико одељења понуђена зграда има.

ЕБр. 4299. Из Економата Општине Београдске од 12. августа 1929. год.

Љубазан, свагде радо њриман

Разборит, широких погледа добар друг увек радо виђен код по-словних пријатеља, у кругу обитељи, на спортским и свим другим друштвеним приредбама. Тајна његовог успеха не лежи само у његовом типу, који му је дат од природе, већ у самој појави брижно негованог човека.

Уредна, добро негована коса без перути, управо је неминовна. Десет минута посла изискује прање косе са Елида Шампоном у даје жељени успех. Елида Шампон је напредно практичан за сваког господина, пошто га може понети са собом куда хоће. Темељито чисти кожу и теме одстрањује сву перут.

ЕЛИДА ШАМПОН

Господи општинским чиновницима и службеницима,

Да би се омогућила корисна штедња за случај старости и тешка времена, да би сте осигурали од материјалне и друге беде незбринуте и нејаке чланове Ваше породице, за случај Ваше смрти, без обзира на узрок „Вардар“ Акционарско Осигуравајуће Друштво увело је по угледу на друге културне земље, нове и подесне услове осигурања т.зв. „народно осигурање без лекарског прегледа, које пружа могућност и онима, који располажу чак и са најскромнијим приходом, да уз мало добре воље, улагањем своје уштеде у једно модерно осигурање за случај смрти и доживљења, боље него у најсигурнијој банци, уистини обезбеде своју породицу у данима старости. Доживите ли рок осигурања, тада можете и сами уживати плодове ваше уштеде. Ово је осигурање нарочито подесно за оне, који се баве ризичним пословима, те за случај смрти због несрећног случаја, ма када она наступила, исплаћује се породици два пута већа сума, а у случају онеспособљења за рад, ослобођавате се даљег плаћања а осигурање тече редовно.

ТАРИФА ЗА НАРОДНО ОСИГУРАЊЕ БЕЗ ЛЕКАРСКОГ ПРЕГЛЕДА

Н А З И В	ОСИГУРАЊЕ НА 20 ГОДИНА					ОСИГУРАЊЕ НА 15 ГОДИНА						
Тримесечна Премија	64—	128—	192—	256—	320—	64—	128—	192—	256—	320—	384—	448—
Државна такса једном за свагда	16—	32—	48—	64—	80—	16—	32—	48—	64—	80—	96—	112—
Исплата у случају смрти	4.000	8.000	12.000	16.000	20.000	2.800	5.600	8.400	11.200	14.200	16.800	19.600
Исплата у случају смрти услед несрећних случаја	8.000	16.000	24.000	32.000	40.000	5.600	11.200	16.800	22.400	28.000	33.600	39.200
Главница у случају доживљења код старости на дан осигурања од 20—35 година	6.000	18.000	18.000	24.000	30.000	4.200	8.400	12.600	16.800	21.000	25.200	29.400
36—46	5.600	16.800	16.800	22.000	28.000	4.060	8.120	12.180	16.240	20.300	24.360	28.420
46—59	5.200	15.600	15.600	20.800	26.000	3.920	7.940	11.760	15.600	19.600	23.520	27.440

Плаћање може бити и месечно. — Поред горње тарифе „Вардар“ располаже и са другим тарифама са лекарским прегледом, и то на веће суме него народно осигурање, за које се изволите обратити за обавештења, на што ћемо Вам радо изаћи у сусрет.

Акционарско Осигуравајуће Друштво „ВАРДАР“ — Београд
ТЕРАЗИЈЕ 25 — КАСИНА

ТЕЛЕФОН 17 50

ДРОГЕРИЈА

Mr. Ph. ДРАГ. Ј. ЛАЗИЋА

Краља Милана 144

БЕОГРАД

Краља Милутина 24

ПРЕПОРУЧУЈЕ:

Сав завојни и санитетски материјал за
болнице и општинске амбуланте,
техничке хемикалије,
фотографски
материјал и др.